

DECEMBER 2019 - JANUARI 2020

Informatieblad

Zalig Kerstmis!

Tussen twee Hoogmissen, die van de zondagen 17 en 24 november jl., was ik er samen met Broeder René-Maria even tussenuit voor een Ignatiaanse retraite (Geestelijke Oefeningen) in Enney. Het plaatje op het voorblad van dit nummer toont het besneeuwde Zwitserse landschap tijdens de retraiteweek met daarin verwerkt de kerstvoorstelling die de paters gebruikten bij de meditatie over de geboorte van Jezus. Op verzoek van onze districtsoverste Pater Duverger stond er op 24 november een preek over de retraite op programma. Dat kwam natuurlijk wel goed uit.

De retraite volgens de methode van de H. Ignatius van Loyola (1491-1556), Spaans edel-, krijgsman en stichter van de Jezuïtenorde, wiens geest werd verlicht door God, is en blijft de sterkste en is zeer doelmatig tot vorming van een katholieke elite. “Een ware schat,” noemt de H. Alfonsus de Liguori haar. De H. Paus Pius X zei: “Geef een pastoor enkele lekenapostelen en een parochie zal tot bloei komen!”

Op retraite gaan is oerchristelijk! “Kom nu met Mij mee naar een eenzame plaats en rust wat uit,” zei Jezus tot Zijn Apostelen.” *Mc. 6,31* “U moet zich vernieuwen naar de inwendige geest,” raadt de H. Paulus aan, “de nieuwe mens aantrekken, die naar Gods beeld is geschapen in ware gerechtigheid en heiligheid.” *Ef. 4, 23 v.* Om dit mogelijk te maken is Jezus de Messias op aarde gekomen. En de retraite van Ignatius is de hogeschool van het Evangelie, dat vooral op de praktijk gericht is. Onze Heer wil dat wij vruchten voortbrengen! “Niet iedereen, die tot Mij zegt: Heer, Heer! zal binnengaan in het hemelrijk; maar wel wie de Wil van Mijn Vader volbrengt, die in de hemel is.” *Mt. 7, 21*

“Wij zien terecht in de Geestelijke Oefeningen een heel bijzonder hulpmiddel ter verkrijging van het eeuwig heil,” zegt Pius XI in *Mens nostra*.

Verder zegt deze paus in bovengenoemde encycieliek: “Onoverzienbaar is het getal van degenen, die hierin hun innerlijk in orde hebben gemaakt; die eruit zijn gekomen ‘geworteld en gegrondvest’ op Christus, vervuld van een inwendig licht, overstelpt met innige vreugde en doordrongen van die vrede, die ‘alle begrip te boven gaat’. ... Die oefeningen zijn een krachtig tegenwicht, dat de mensen ervoor bewaart, zich door de last van de aardse dingen te laten neerdrukken. Ze behoeden hen ervoor, zich geheel over te geven aan de gemakken en genoegens van dit leven; ze beveiligen hen tegen de besmetting door de meningen en de levenswijze van het materialisme. ... Het is wonderbaar gemakkelijk, deze oefeningen aan alle soorten van mensen en alle standen aan te passen. ... Ze zijn evenzeer geschikt voor mensen in de wereld, die in een actief leven hun zaken waarnemen. De lessen en praktische oefeningen maken de mens vrij van het juk van de zonde, genezen de ziekten van het zedelijk leven en leiden de mens langs

de veilige weg van de zelfverloochening en de uitroeiing van slechte gewoonten tot op de hoogten van het gebed en de liefde van God”.

Een jongeman getuigt over de retraite: “... Ik leef niet meer voor mezelf en de wereld, maar voor Jezus Christus, die in mijn hart woont, en voor mijn naaste; voor zover ik in staat ben hulp en troost te verlenen, zal ik het doen. Ik zou wel iedereen willen toeroepen: broeders en zusters in Christus, neem deel aan de retraite, laaf en sterk u aan die grote genadebron, die al voor velen een troost en zaligheid is geworden en nog voor velen zal worden”.

Bij deze woorden wil ik me aansluiten. Beste lezers, maak in u agenda 2020 eens een week vrij voor een retraite. Zie hiervoor de nieuwe jaarkalender met de data van de retraites die wij Nederlandstalige priesters preken in de priorij te Antwerpen, of informeer naar retraites in het buitenland. De H. Petrus Chrysologus zegt: “Wij hebben het lichaam een jaar gegeven, laten wij de ziel enige dagen geven. Laat ons een tijd voor God leven, wij die geheel voor de wereld hebben geleefd”.

Verder blijft me u een genadevolle Advent te wensen, ook namens mijn twee confraters; tevens alvast een Zalig Kerstmis en een gelukkig Nieuwjaar!

Pater Carlo de Beer

H. Ignatius van Loyola

*Priorij v.h. Allerheiligste Sacrament,
Hemelstraat 23, B 2018 Antwerpen*

*O Wijsheid van het H. Hoofd, leid ons op al onze wegen,
O Liefde van het H. Hart, verteer ons met Uw vuur!*

Ze hebben Hem onttroond

Hoofdstuk 28, deel 1 De Godsdienstvrijheid van Vaticanum II

Volgens Vaticanum II zou de menselijke persoon krachtens zijn waardigheid het recht hebben om zowel privé als in het openbaar om het even welke godsdienst te belijden, behalve als daardoor de rust zou worden verstoord of de openbare zedelijkheid zou worden aangetast.¹ U zult wel willen toegeven dat de openbare zedelijkheid van de door het concilie aangeprezen “pluralistische” staat voor die vrijheid niet erg hinderlijk is, en ook dat de vergevorderde verrotting van de liberale maatschappij het recht op partnervrijheid niet zou beperken, als dat in naam van de menselijke waardigheid werd afgekondigd zowel voor ongetrouwd als getrouwd samenlevende paren! U, moslims, bid dus maar gerust midden op onze straten. Bouw uw moskeeën en minaretten maar naast de torens van onze kerken. De Kerk van Vaticanum II legt er de nadruk op dat men u dat niet mag beletten, evenmin als u, boeddhisten en hindoes ...

In ruil daarvoor, in naam van de vrijheid die wij u bij ons toestaan, vragen wij, katholieken, u om godsdienstvrijheid in uw landen ... Op gezag van een beginsel dat door een zo plechtige godsdienstige vergadering is afgekondigd en reeds is erkend door de UNO en de Vrijmetselarij zullen wij onze godsdienstige rechten ook tegenover communistische regimes kunnen verdedigen ... Die opmerking maakte Paus Johannes Paulus II trouwens op de audiëntie die hij me op 18

november 1978 toestond. Hij zei tegen me: “Weet u, in Polen hebben wij tegen het communisme heel goed gebruik kunnen maken van de godsdienstvrijheid!” Ik had hem wel willen antwoorden: “Ja, als argument ‘ad hominem’² misschien, immers de communistische regimes hebben de vrijheid van godsdienst in hun grondwetten staan³, maar niet als dogmatisch beginsel van de katholieke Kerk!”

1: De vrijheid van godsdienst en de waarheid

Dat antwoord had pater Garrigou-Lagrange tenminste al van tevoren gegeven:

“Wij kunnen (...) van de vrijheid van godsdienst een argument ‘ad hominem’ maken tegenover hen die de vrijheid van godsdienst wel verkondigen, maar de Kerk vervolgen (lekenstaten met socialistische neigingen) of haar eredienst rechtstreeks of onrechtstreeks beletten (communistische en islamitische staten, enz.). Dat argument ‘ad hominem’ is rechtmatig. De Kerk wijst het niet af. Ze maakt er gebruik van om haar recht op vrijheid doeltreffend te verdedigen. Maar daar volgt niet uit dat de vrijheid van godsdienst door katholieken zonder meer kan worden aanvaard als beginsel. Want de godsdienstvrijheid zonder meer is absurd en goddeloos. *Waarheid en dwaling kunnen immers niet dezelfde rechten hebben*”.⁴

Ik herhaal graag: alleen de waarheid heeft rechten, de dwaling heeft er geen, dat is de leer van de Kerk:

“Het recht,” schrijft Leo XIII, “is een morele kwaliteit en (zoals wij al hebben gezegd en niet genoeg kunnen herhalen) het zou absurd zijn te menen dat die zonder meer, zonder te onderscheiden of te oordelen, zowel aan de waarheid zou toekomen als aan de leugen, zowel aan het goede als aan het kwade. Het ware en het goede behoren in de staat vrij, maar met overleg, gepropageerd te worden, opdat steeds meer mensen er hun voordeel mee kunnen doen. Maar leugenachtige doctrines zijn een allernoodlottigste pest voor de geest (...). Terecht is de zorg van het openbaar gezag er op gericht ze te beteugelen, om zo te beletten dat het kwaad om zich heen grijpt en de maatschappij naar de ondergang voert”.⁵

In dat licht bezien is ‘t duidelijk dat verkeerde doctrines en uitingen van godsdienst op zichzelf beschouwd geen enkel recht op vrije uiting en propaganda kunnen doen gelden. Om die waarheid als een koe te omzeilen heeft men op het concilie aangevoerd dat waarheid of dwaling strikt genomen geen enkel recht hebben: personen hebben rechten, zij zijn “rechtssubjecten”. Zo trachtte men het probleem te verdraaien. Door het op een puur subjectief niveau te brengen, hoopte men de waarheid buiten beschouwing te kunnen laten! Maar die poging moest schipbreuk lijden, zoals ik u zal laten zien door mij te verplaatsen in de problematiek van het concilie.

Als de vrijheid van godsdienst gebaseerd wordt op het subjectieve niveau van het “rechtssubject”, dan geldt zowel voor de aanhangers van de ware godsdienst als voor hen die in dwaling verkeren hetzelfde recht. Is zo’n recht denkbaar? Waarop baseert het concilie dat recht?

De rechten van het geweten?

Bij het begin van het concilie wilden sommigen de godsdienstvrijheid baseren op de rechten van het geweten: “De vrijheid van godsdienst zou maar een leeg woord zijn, als de mensen de voorschriften van hun geweten niet konden omzetten in uitwendige en openbare daden,” verklaarde Mgr. De Smedt in zijn inleidende rede (Documentation Catholique, 5 januari 1964, kol. 74-75). Het argument was het volgende: iedereen is verplicht zijn geweten te volgen, want dat is de directe richtlijn voor ieders handelen. En dat geldt niet alleen voor een juist, maar ook voor een onoverwinnelijk dwalend geweten, in het bijzonder voor dat van veel aanhangers van valse godsdiensten. Deze zijn verplicht hun geweten te volgen en moeten dus vrij gelaten worden om hun religie te belijden en na te volgen en hun eredienst uit te oefenen.

De dwaasheid van die redenering werd al spoedig aan het licht gebracht en men moest het wel over een andere boeg gooien. Inderdaad, de onoverwinnelijke en dus niet schuldige dwaling ontslaat wel van alle morele schuld, maar maakt de handeling *niet goed*⁶ en geeft de persoon die ze verricht geen enkel recht! Het recht kan alleen maar berusten op de objectieve norm van de

wet, op de eerste plaats de goddelijke, die in het bijzonder de wijze regelt waarop God door de mensen geëerd wil worden.

De waardigheid van de menselijke persoon

Toen het geweten geen voldoende objectieve basis leverde, meende men er een te vinden in de waardigheid van de menselijke persoon.

“Het Vaticaanse Concilie verklaart (...) dat het recht op godsdienstvrijheid berust op de waardigheid zelf van de menselijke persoon.” (DH2) Die waardigheid bestaat daarin dat de mens, een wezen met verstand en vrije wil, van nature gericht is op het kennen van God, iets waartoe hij niet in staat is, als men hem daartoe niet de vrijheid laat.⁷

Het argument is dit: *De mens is vrij, dus men moet hem vrij laten*, of: de mens heeft een vrije wil, dus hij heeft het recht om vrij te handelen.

U herkent het absurde beginsel van alle liberalisme, zoals kardinaal Billot het noemt. We hebben hier te maken met een sofisme, want de vrije wil behoort tot het domein van het *zijn*, de zedelijke vrijheid en de vrijheid om te handelen behoren tot het domein van het *handelen*. Wat Piet van nature *is*, is iets anders dan wat hij *wordt* (goed of slecht, levend in de waarheid of in de dwaling) door zijn handelingen. De menselijke waardigheid is vanuit de wortel wel zeker van intelligente aard, in staat tot consequente persoonlijke keuzen, maar zijn uiteindelijke waardigheid bestaat uit het in zijn handelen gehecht zijn aan het ware en goede. Door die uiteindelijke waardigheid verdient de mens de morele vrijheid (het recht om te handelen) en de vrijheid van handelen (het recht dat het handelen hem niet belet wordt). Maar voor zover de mens instemt met de dwaling of zich hecht aan het kwade, verliest hij zijn uiteindelijke waardigheid of verkrijgt hij ze niet en kan men er niets meer op baseren!

Dat heeft Leo XIII in twee door Vaticanum II verborgen gehouden teksten prachtig uiteengezet. Sprekend over de valse moderne vrijheden schrijft Leo XIII in *Immortale Dei*:

“Als het verstand zich hecht aan verkeerde opvattingen, als de wil het kwade kiest en er zich aan hecht, dan bereikt geen van beiden de volmaaktheid, dan verliezen beiden hun aangeboren waardigheid en ontaarden ze. Men mag

dus niet voor de dag komen met wat met deugd en waarheid in strijd is en mag het niet aan de mensen vertonen. Veel minder nog mag die zedeloosheid door wettelijke maatregelen worden beschermd”.⁸

En in Libertas preciseert dezelfde paus, waarin de ware godsdienstvrijheid bestaat en waarop die gebaseerd moet zijn:

“Een andere vrijheid, die ook luidkeels verkondigd wordt, is de zo geheten gewetensvrijheid. Als men daaronder verstaat dat iedereen, wie het ook is, naar eigen goeddunken God kan dienen of niet, dan zijn de boven gegeven argumenten voldoende om dat te weerleggen.⁹ Maar men kan het ook verstaan in die zin dat de burger in de staat het recht heeft om volgens zijn plichtsbefef Gods wil te doen en zijn voorschriften te volgen¹⁰ zonder dat wat dan ook hem dat mag beletten. Die vrijheid, de ware en waardige vrijheid van de kinderen Gods, die de menselijke persoon zo luisterrijk beschermt, is boven alle geweld en dwingelandij verheven. Ze is altijd het voorwerp geweest van de wensen en de bijzondere zorg van de Kerk”.¹¹

Bij de echte waardigheid hoort de echte godsdienstvrijheid; bij de valse hoort de valse!

Godsdienstvrijheid, een algemeen geldend recht op verdraagzaamheid?

Pater Ph. André-Vincent, die zich sterk voor de kwestie interesseerde, schreef mij op zekere dag om me te waarschuwen. Pas op, zei hij, het concilie eist

voor de aanhangers van de valse godsdiensten niet het “positieve” recht op om hun godsdienst te belijden, maar slechts het “negatieve” recht om bij het waarnemen van hun godsdienstplichten, in het openbaar of privé, niet op een beletsel te stoten. Kortom, Vaticanum II zou de klassieke leer van de verdraagzaamheid alleen maar zeer ruim willen toepassen.

Inderdaad, als een katholieke staat van oordeel is dat hij de een of andere valse eredienst moet *dulden* (bijv. voor de rust onder de bevolking, voor de samenwerking van allen voor het algemeen welzijn of, heel algemeen, om een groter kwaad te voorkomen of om een groter goed te verkrijgen), dan kan hij die eredienst oogluikend toestaan door er geen dwangmaatregelen tegen te nemen. Hij kan de aanhangers zelfs het *burgerlijk recht* toekennen om bij het uitoefenen van hun eredienst *niet gestoord te worden*. In het laatste geval gaat het om een puur negatief recht. De pausen onderstrepen trouwens uitdrukkelijk dat de burgerlijke verdraagzaamheid de andersdenkenden geen enkel “positief” recht verschaft, geen enkel recht om hun godsdienst te beoefenen, want zo’n positief recht kan alleen maar berusten op de waarheid van de godsdienst die men voor ogen heeft:

“Als de omstandigheden het vereisen, kunnen er uitzonderingen op de regel worden toegestaan om groter onheil te voorkomen. Maar die uitzonderingen mogen niet de status van rechten krijgen, aangezien er geen recht kan bestaan dat in strijd is met de eeuwige wetten van de rechtvaardigheid.”¹²

“Al kent de Kerk alleen maar *rechten* toe aan wat waar en eerlijk is, toch verzet ze zich niet tegen de verdraagzame houding die de overheid, om een groter kwaad te vermijden of om een groter goed te verkrijgen of te behouden, meent te moeten aannemen tegenover sommige opvattingen die met de waarheid en de rechtvaardigheid in strijd zijn.”¹³

“Geen enkele staat, geen enkele statenbond, welke hun religieuze oriëntatie ook is, mogen uitdrukkelijk opdracht of toestemming geven om te onderwijzen of te doen wat in strijd is met de waarheid van de godsdienst of met de goede zeden (...).

Maar een andere fundamenteel verschillende vraag is deze: mag men, tenminste in bepaalde omstandigheden, in een statenbond als norm vastleggen dat de in een lidstaat in zwang zijnde vrijheid van een geloof of godsdienstige levenshouding in heel het gebied van de gemeenschap *niet belet wordt* door wetten of dwangmaatregelen van de staat?”¹⁴ (De paus antwoordt bevestigend: “ja, in bepaalde omstandigheden mag zo’n norm worden vastgelegd”.)

Pater Baucher geeft een uitstekende samenvatting van die leer. Hij schrijft:

“Door verdraagzaamheid af te kondigen heeft de wetgever niet de bedoeling om voor andersdenkenden het recht of de morele vrijheid te scheppen hun godsdienst te beoefenen. Hij wil daardoor alleen maar het recht verschaffen om in het beoefenen van die godsdienst niet te worden gehinderd. Zonder dat

men ooit het recht heeft om slecht te handelen, kan men toch het recht hebben om bij het slechte handelen niet weerhouden te worden, als een rechtvaardige wet om gegronde redenen die belemmering verbiedt”.¹⁵

Maar hij voegt er terecht aan toe: *het burgerlijk recht* op verdraagzaamheid, door de wet met het oog op het welzijn van de een of andere natie in bepaalde omstandigheden gegarandeerd, is één ding – *het zogenaamd onschendbaar natuurrecht* op verdraagzaamheid voor alle aanhangers van alle godsdiensten, dus uit principe en in alle omstandigheden, is iets anders!

Het burgerlijk recht op verdraagzaamheid, zelfs al schijnen de omstandigheden die het rechtvaardigen tegenwoordig sterk toe te nemen, blijft niettemin strikt tot die omstandigheden beperkt.

Leo XIII schrijft:

“Het dulden van het kwaad, een van de beginselen van de politieke voorzichtigheid, moet strikt beperkt blijven tot de grenzen van zijn bestaansrecht: het algemeen welzijn. Daarom is verdraagzaamheid verboden, als ze schadelijk is voor het algemeen welzijn, of voor de staat de oorzaak wordt van een groter kwaad, want in die omstandigheden ontbreekt het motief van het algemeen welzijn”.¹⁶

Steunend op de stukken van het vroegere leergezag zou Vaticanum II wel veel moeite hebben gehad om een natuurlijk en algemeen recht op verdraagzaamheid te verkondigen. Men heeft dan

ook zorgvuldig het woord “verdraagzaamheid”, dat veel te negatief leek, vermeden. Want wat geduld wordt, is altijd iets slechts, en men wilde juist de positieve waarde van alle godsdiensten onderstrepen.¹⁷

Vrijheid van godsdienst, een natuurlijk recht op onschendbaarheid?

Zonder een beroep te doen op de verdraagzaamheid heeft het concilie dus zonder meer een natuurlijk recht op onschendbaarheid geformuleerd: het recht om niet gehinderd te worden bij het beoefenen van zijn godsdienst, welke dan ook.

De slimmigheid of tenminste de geraffineerde methode was duidelijk: daar men een recht *op het beoefenen* van om het even welke godsdienst niet kon vastleggen, immers, voor dwaalleren bestaat zo’n recht niet, vond men na veel hoofdbreken de formule van een natuurlijk recht *op alleen maar de onschendbaarheid*, die zou gelden voor de aanhangers van alle religies. Zo zouden alle “religieuze groeperingen” (een eufemistische benaming om het Babel van de godsdiensten te omsluiëren) bij hun “openbare verering van de hoogste Godheid” (om welke godheid gaat het in ‘s hemels naam toch?) van nature “vrij moeten zijn van elke dwang”. Ook zouden ze het recht moeten genieten “om zonder beletsel hun geloof (welk geloof?) in het openbaar te verkondigen en mondeling en schriftelijk te uiten”. (DH4)

Kan men zich een grotere verwarring voorstellen? Alle aanhangers van alle

godsdiensten, van de ware godsdienst en van de valse, op absoluut gelijke voet gesteld, zouden hetzelfde natuurrecht genieten onder voorwendsel dat dat slechts een “recht op onschendbaarheid” is. Is zoiets denkbaar?

Het is nogal duidelijk dat aanhangers van een dwaalleer alleen al daarom op geen enkel natuurlijk recht op onschendbaarheid aanspraak kunnen maken. Laat ik die waarheid met een concreet voorbeeld verduidelijken:

Als u ooit het openbaar op straat verrichte gebed van een groep moslims zou willen beletten, of zelfs hun eredienst in een moskee zou willen verstoren, dan zou u eventueel tegen de naastenliefde en zeker tegen de voorzichtigheid zondigen, maar u zou die gelovigen *helemaal geen onrecht* aandoen. Er zou hun op geen enkele manier tekort gedaan worden, in hun bezit noch in hun rechten op dat bezit¹⁸:

- niet in hun bezit, want hun echt bezit is niet, dat ze onbelemmerd hun valse godsdienst kunnen beoefenen, maar dat ze eens de ware kunnen belijden;
- noch in hun rechten, want ze hebben er juist recht op “de eredienst van God te beoefenen zowel in het privéleven als in het openbaar”¹⁹, en dat zonder enige belemmering.

Maar de eredienst van Allah is niet de eredienst van God! Want God heeft zelf de eredienst geopenbaard waardoor Hij met uitsluiting van alle andere geëerd wil worden, namelijk die van de katholieke godsdienst.²⁰

Dat men die gelovigen krachtens de natuurlijke rechtvaardigheid helemaal

niet tekort doet, als men hun eredienst verstoort of belet, komt omdat *ze helemaal geen natuurlijk recht hebben om daarbij niet gestoord te worden.*

Men zal mij voor de voeten werpen dat ik “negatief” ben en de positieve waarden van de dwaalleren niet kan waarderen. Op die bewering heb ik geantwoord, toen ik in het voorgaande sprak over “het onderzoek”.²¹

Men zal mij ook tegenwerpen dat de fundamentele koers van de zielen van de aanhangers van dwaalleren zuiver blijft en dat men dit moet eerbiedigen, eerbiedigen zelfs de godsdienst waarin die ligt opgesloten. Ik zou me niet tegen zo’n godsdienst kunnen verzetten zonder die zielen groot verdriet te doen, zonder hun gericht-zijn op God af te breken. Op grond van haar religieuze dwaling heeft de betreffende ziel wel geen recht om haar eredienst te beoefenen, maar omdat ze als ‘t ware “op God geënt” is, daarom zou ze recht hebben op onschendbaarheid bij het beoefenen van die eredienst. Elke mens zou zo op religieus gebied een *natuurlijk recht* op burgerlijke onschendbaarheid hebben.

Laten we een ogenblik aannemen dat elke mens bij het belijden van zijn godsdienst van nature oprecht op God is gericht. Dan spreekt het nog helemaal niet vanzelf dat de plicht om die religie te eerbiedigen een plicht van natuurlijke rechtvaardigheid is. Het lijkt mij eerder dat het alleen maar om een plicht van *naastenliefde* gaat! Als dat zo is, dan geeft die plicht aan de aanhangers van dwaalleren geen enkel natuurlijk recht op onschendbaarheid,

maar kan hij de burgerlijke overheid wel op het idee brengen om hun een burgerlijk recht op onschendbaarheid toe te staan. Maar zie, het concilie verkondigt zonder enig bewijs dat elk mens een *natuurlijk recht* op onschendbaarheid heeft. Mij lijkt daarentegen dat het belijden van dwaalleren geen andere status toelaat dan die van het gewone *burgerlijk recht* op onschendbaarheid, hetgeen iets heel anders is!

Wij moeten goed onderscheiden: enerzijds de deugd van *rechtvaardigheid* die aan sommigen hun plichten aanwijst en aan anderen het daarbij behorende recht, d.w.z. het vermogen om te eisen – en anderzijds de deugd van *naastenliefde*, die aan sommigen plichten oplegt, zeker, maar zonder aan anderen enig recht toe te kennen.

Is ieder mens van nature op God gericht?

Behalve op de radicale waardigheid van de menselijke persoon beroept het concilie (DH. 2-3) zich op het feit dat de mens van nature naar het goddelijke speurt: elke mens, welke godsdienst hij ook belijdt, zou in feite georiënteerd zijn op de ware God; zelfs onbewust zou hij op zoek zijn naar de ware God; “op God zijn aangesloten”, als men wil. En om die reden zou hij een natuurlijk recht hebben om bij het waarnemen van zijn religieuze plichten ongemoeid gelaten te worden.

Dus als een boeddhist voor het afgodsbeeld van Boeddha wierookstokjes laat branden, waardoor hij volgens de katholieke theologie afgoderij bedrijft,

dan drukt hij in het licht van de nieuwe door Vaticanum II ontdekte leer daarvoor “de uiterste inspanning van een mens om God te zoeken”²² uit. Bijgevolg heeft die religieuze daad recht op respect. Die mens heeft het recht om niet weerhouden te worden bij het stellen van zijn daad. Hij heeft recht op godsdienstvrijheid.

Vooreerst is er een evidente tegenstrijdigheid in de bewering dat alle mensen die zich aan valse erediensten overgeven, uit zichzelf, van nature, op God gericht zijn. Een verkeerde eredienst kan uit zichzelf niet anders dan de zielen van God afkeren en ze vervolgens te winnen voor een weg die, uit zichzelf, niet naar God leidt.

We kunnen aannemen dat in valse godsdiensten sommige zielen op God gericht zijn, maar dat komt omdat ze zich niet vastklampen aan de dwalingen van hun godsdienst! Ze wenden zich niet *door*, maar *ondanks* hun godsdienst tot God. Eerbied voor die zielen wil dus niet zeggen dat men ook hun godsdienst moet eerbiedigen.

Welke en hoeveel van die zielen God door Zijn genade naar zich toe wil trekken, blijft in ieder geval totaal verborgen en onbekend. Het is zeker niet het merendeel. Een priester uit een land met verschillende godsdiensten heeft mij eens verteld wat hij had meege maakt met hen die in ketterse sekten leven. Tot zijn verbazing had hij moeten vaststellen dat die mensen gewoonlijk zeer koppig aan hun dwaling vasthouden en, weinig genegen om te luisteren naar de geest van de Waarheid, niet erg

bereid zijn om de opmerkingen die een katholiek hun kan maken, te overwegen

...

Wie die in andere godsdiensten echt op God gerichte zielen zijn, blijft het geheim van God en ligt buiten het bereik van het menselijk oordeel. Het is dus onmogelijk om daarop enig natuurlijk of burgerlijk recht te baseren. Het zou betekenen de maatschappelijke rechtsorde te laten steunen op pure, ja zelfs gevaarlijke veronderstellingen. Het zou uiteindelijk de sociale orde op de subjectiviteit van eenieder funderen en het huis op zand bouwen ...

Ik voeg er dit bij: ik heb genoeg ervaring van de religies in Afrika: animisme en islam (maar van de religie in India, het hindoeïsme, kan hetzelfde gezegd worden) om te kunnen verklaren dat bij de aanhangers ervan de jammerlijke gevolgen van de erfzonde kunnen worden vastgesteld, in het bijzonder de verduistering van het verstand en de bijgelovige vrees. Wie

dat weet en toch, zoals Vaticanum II, volhoudt dat alle mensen van nature zuiver op God gericht zijn, heeft helemaal geen kijk op de werkelijkheid en geeft zich over aan een puur naturalistische ketterij!

God bevrijdt ons van subjectivistische en naturalistische dwalingen. Die zijn het ondubbelzinnig merkteken van het liberalisme dat heeft aangezet tot de godsdienstvrijheid van Vaticanum II. Maar die kunnen alleen maar uitlopen op de chaos van de maatschappij, op een Babel van de godsdiensten.

De evangelische zachtmoedigheid

Het concilie verzekert dat de goddelijke openbaring toch laat zien “hoe Christus de vrijheid van de mens bij het vervullen van zijn plicht om Gods Woord te geloven heeft geëerbiedigd” (DH 9); Jezus, “zachtmoedig en nederig van hart”, beveelt “het onkruid te laten groeien tot de oogst”. “Hij breekt het geknakte riet niet en dooft de kwijnende vlaspit niet”. (DH 11 vgl. Mt. 13, 29; Is. 42, 3)

Het antwoord is dit:

Wanneer de Heer beveelt het onkruid te laten groeien, kent Hij er niet het recht aan toe om niet te worden uitgerukt, maar geeft hij aan de maaiers die raad “opdat het goede graan niet tegelijkertijd wordt uitgetrokken”. Hij raadt *voorzichtigheid* aan. Het is soms beter de gelovigen niet te ergeren door het schouwspel van repressie maatregelen tegen de ongelovigen. Het is soms beter een burgeroorlog te vermijden die door gebrek aan verdraagzaamheid zou

kunnen ontstaan. Als ook Jezus het geknakte riet niet breekt en er voor Zijn apostelen een herderlijke regel van maakt, dan doet Hij dat uit *liefde* voor de verdwaalde, om hem niet nog verder van de waarheid af te brengen. Dat zou kunnen gebeuren, als er tegen hun religies dwangmaatregelen werden getroffen. Het is duidelijk: soms zijn de Kerk en de katholieke staten verplicht om tegenover de aanhangers van dwaalleren met veel voorzichtigheid te werk te gaan. Maar uit zo’n plicht alleen vloeit voor de ander geen enkel recht voort! Daar Vaticanum II geen enkel onderscheid maakt tussen de deugd van rechtvaardigheid (die rechten verleent) en de deugden van voorzichtigheid en naastenliefde (die op zichzelf beschouwd alleen maar plichten meebrengen) vervalt dat concilie in dwaling. De naastenliefde gaan onderbrengen bij de rechtvaardigheid, doet de sociale en politieke orde van de maatschappij ontaarden.

En zelfs in het onwaarschijnlijke geval dat Onze Heer het onkruid toch het recht zou toekennen “om niet te worden uitgetrokken”, dan nog zou dat recht helemaal beperkt blijven tot de bijzondere redenen die het doen ontstaan. Het zou nooit een natuurlijk en onschendbaar recht zijn! “Als er niet gevreesd moet worden dat ook het goede graan wordt uitgetrokken,” schrijft St. Augustinus, “dan mag de strenge tucht niet slapen²³, dan mogen valse erediens ten niet geduld worden!” Zelfs de H. Johannes Chrysostomus, die zo weinig geneigd was om andersdenkenden uit te schakelen, sloot toch het bestrijden van hun erediens ten niet uit. Hij zei:

“Wie weet trouwens, of een deel van dat onkruid niet in goed graan zou kunnen veranderen? Als u het dus nu uitrok, zou u schade doen aan de komende oogst door ook die scheuten te verwijderen die kunnen veranderen en beter worden. Zeker, Hij (de Heer) verbiedt niet de ketters te beteugelen, hun de mond te snoeren, hun de vrijheid van het woord te weigeren, hun bijeenkomsten uiteen te doen gaan en hun eden af te wijzen. Wat Hij verbiedt is, hun bloed te vergieten en hen ter dood te brengen”.²⁴

Het gezag van die twee kerkvaders lijkt mij voldoende om de verkeerde uitleg die het concilie van de evangelische zachtmoedigheid heeft gegeven, te weerleggen. Zeker, Onze Heer heeft geen militair geweld gepredikt, maar dat is geen reden om van Hem een apostel van de liberale vrijzinnigheid te maken!

De vrijheid van de geloofsdaad

Tenslotte beroept men zich op de *vrijheid van de geloofsdaad* (DH 10). Er worden daar twee argumenten voor gegeven, waarvan het eerste dit is:

Het om godsdienstige redenen opleggen van beperkingen aan de belijders van een niet rechtzinnige godsdienst zou betekenen dat de aanhangers ervan werden gedwongen om tot het katholicisme over te gaan. Maar de geloofsdaad moet vrij zijn van elke dwang: “Niemand mag gedwongen worden om tegen zijn wil het katholiek geloof aan te nemen”. (canoniek recht van 1917, canon 1351)

Met de gezonde moraaltheologie antwoord ik dat zo’n dwang gewettigd is volgens de regel van de indirecte vrijwilligheid. Het rechtstreekse doel ervan is inderdaad het binnen de perken houden van de godsdienst van andersdenkenden, wat iets goeds is.²⁵ Het slechts onrechtstreeks en verwijderd gevolg ervan is, dat sommige niet-katholieken ertoe worden aangezet om zich te bekeren, met het risico dat er zijn die meer uit vrees, of omdat de omgeving het zo wil, katholiek worden dan uit overtuiging: op zichzelf ongewenst, maar toelaatbaar, als er voldoende reden voor is.

Het tweede argument is veel fundamenteeler en vraagt om een nadere uiteenzetting. Het berust op *de liberale opvatting van de geloofsdaad*. Volgens de katholieke leer²⁶ is het geloof een daad van instemming, een daad van onderwerping van het verstand aan *het gezag van de openbarende God*, onder de impuls van de *vrije wil*, die zelf bewogen wordt door de genade. Enerzijds moet de geloofsdaad vrij zijn, d.w.z. niet onder de invloed staan van enige uiterlijke dwang waarvan het doel of rechtstreeks gevolg zou zijn dat ze tegen de wil van het subject werd afgedwongen.²⁷

Anderzijds, daar de geloofsdaad een onderwerping is aan het goddelijk gezag, heeft geen enkele macht of gemachtigde het recht om de heilzame invloed te dwarsbomen van de fundamentele Waarheid, die een onvervreemdbaar recht heeft om het verstand van de gelovige te verlichten. Daar volgt uit dat de gelovige recht heeft op godsdienstvrijheid: niemand heeft het

Mgr. Lefebvre in Kameroen Yaoundé 1951

recht om hem te dwingen en niemand heeft het recht om hem te beletten een goddelijke openbaring aan te nemen of voorzichtig de daarmee overeenstemmende uiterlijke godsdienstige handelingen te verrichten.

Maar de liberalen en in hun kielzog de modernisten, die zich niet bekommeren om het objectieve, geheel goddelijke en bovennatuurlijke karakter van de geloofsdaad, maken van het geloof de uitdrukking van de *subjectieve overtuiging* van de persoon²⁸ als resultaat van zijn eigen pogen²⁹ om een antwoord te vinden op de grote vragen die het heelal hem doet stellen.³⁰ De van buiten komende door de Kerk voorgehouden goddelijke openbaring maakt plaats voor de scheppende fantasie van het subject, of die fantasie moet op zijn minst proberen de openbaring te hulp

te komen ...³¹ Als het er zo mee staat, dan wordt het goddelijk gezag verlaagd tot de rang van de niet-christelijke godsdienstige overtuigingen die in de waan verkeren dat ze een goddelijk geloof hebben, terwijl ze alleen maar een menselijke overtuiging zijn toegegaan. Want het motief van hun geloof is dan niet het openbare goddelijk gezag, maar het vrije oordeel van hun eigen geest. Welnu (en dat is hun fundamentele inconsequentie) de liberalen willen dat puur menselijke overtuigingsmiddel beschouwen als onschendbaar en boven alle dwang verheven, eigenschappen die slechts de goddelijke geloofsdaad bezit. Ze verzekeren dat de aanhangers van andere godsdiensten door het belijden van hun godsdienstige overtuigingen in verbinding worden gebracht met God en dat dat contact dus vrij moet zijn van elke vorm van

dwang die daar inbreuk op zou maken. “Alle vormen van godsdienstige geloof zijn eerbiedwaardig en onschendbaar,” zeggen ze.

Maar die beweringen zijn duidelijk vals, want door hun religieuze opvattingen stemmen de aanhangers van de andere godsdiensten alleen maar in met de bedenkingen van hun eigen geest: menselijke uitbroedsels die niets goddelijks in zich hebben; in hun oorzaak noch in hun object, noch in het motief om ermee in te stemmen.

Dat wil niet zeggen dat er niets waars in hun opvattingen zit, of dat die geen sporen kunnen hebben bewaard van de eerste of de latere openbaring. Maar die weinige semina Verbi (zaden van Gods Woord) zijn niet voldoende om van hun opvattingen een goddelijke geloofsdaad te maken, te meer omdat die bovennatuurlijke daad, als God er door Zijn genade toe wilde bewegen, in de meeste gevallen zou verhinderd worden door de vele dwalingen en vormen van bijgeloof waaraan die mensen vast blijven zitten.

Tegenover het subjectivisme en het naturalisme van de liberalen moeten wij in deze dagen opnieuw het objectieve en bovennatuurlijke karakter bevestigen van het christelijk en katholiek geloof, dat een goddelijk geloof is. Dat geloof alleen heeft een absoluut en onaanastbaar recht op eerbiediging en godsdienstvrijheid.

1. Vgl. Verklaring over de godsdienstvrijheid *Dignitatis Humanae*, nr. 2.
2. Argument dat zich beroept op de woorden van de tegenpartij
3. Naast het recht op antigodsdienstige propaganda

4. Vgl. Reginald Garrigou-Lagrange O.P.: *De Revelatione*, T.II, p. 451, 8e objection (Ferrari et Gabalda, éd. 1921).
5. Encycliek *Libertas*, PIN 207
6. St. Thomas I, II, 19, 6 en ad. 1. (Prof. Mag. J. v.d. Ploeg O.P. heeft eens in *Confrontatie* geschreven dat de Nederlandse regering in het vroegere Ned. Indië het koppensnellen van de Dajaks en de Engelse regering in India de weduwenverbranding streng straffen en terecht, ofschoon de daders hun geweten volgden.)
7. Vgl. *Dignitatis humanae*, nr. 2
8. PIN 149.
9. Het gaat om de godsdienstige onverschilligheid van het individu.
10. Het gaat natuurlijk om de voorschriften van de ware godsdienst.
11. PIN 215.
12. Pius IX, brief *Dum Civilis Societas*, van 1 februari 1875 aan Charles Perrin. Het gaat om de godsdienstige onverschilligheid van het individu.
13. Leo XIII, *Libertas* PIN 219.
14. Pius XII, toespraak *Ci riesce* tot de Italiaanse juristen op 6 december 1953.
15. DIC.T. 9, kol. 701, artikel *Liberté*
16. *Libertas* PIN 221.
17. Wat men van die waarden moet denken heb ik in hoofdstuk 26 gezegd. Ik kom er hier niet op terug.
18. Dat onderscheid is gemaakt door Pius XII m.b.t. het wegnemen van organen uit lichamen van overledenen. Vgl. toespraak tot oogchirurgen, 14 mei 1956, *Discorsi e radiomessaggi di S. S. Pio XII, band 18, Rome 1957, blz. 193 vv.*
19. Pius XII, kerstboodschap via de radio op 24 december 1941. PIN 804.
20. Die uitleg, hoe kort ook, heeft het voordeel dat ik wat ingewikkelde termen als objectief en subjectief recht, concreet en abstract recht, niet hoeft te gebruiken.
21. Vgl. hoofdstuk 26.
22. Johannes Paulus II, rede op de algemene audiëntie van 22 oktober 1986.
23. *Contra epist. Parmeniani*, 3,2; aangehaald door St. Thomas *Catena aurea in Mattheum* XIII, 29-30.
24. *Homilie 46 over St. Mattheus*, aangehaald door St. Thomas op de al geciteerde plaats. De kwestie van de terechtstelling van ketters valt buiten dit bestek.
25. Dat is een weldaad voor de katholieke godsdienst en dient zelfs het algemeen welzijn op tijdelijk gebied, als ze berust op de algemene godsdienstige overtuiging van de burgers.
26. Vaticanum I, dogmatische Constructie *Dei Filius*, Dz 1789, 1810; St. Thomas II II, q 2, a 9, q 4, a 2.
27. Vgl. hierboven.
28. Vgl. H. Pius X, Encycliek *Pascendi*, nr. 8. Dz. 2075
29. Vgl. Vaticanum II, *Dignitatis Humanae*, nr. 3.
30. Vgl. Vaticanum II, *Nostra aetate*, nr. 2
31. Pater Pierre Reginald Vren, O.P. stelt zonder schroom tegenover het katholieke begrip van het geloof zijn personalistische opvatting van de openbaring: “De openbaring: een dialoog tussen de goddelijke en de menselijke vrijheid”, zo wordt gezegd in zijn artikel dat aan de vrijheid van de geloofsdaad is gewijd (*Lumière et Vie*, nr. 69, *La liberté religieuse*, p. 39).

De Litanie van Onze-Lieve-Vrouw

Dignare me laudare te, Virgo Sacrata.

V. Geerebaert C.ss.R.
(Leuven, St.-Alfonsus-Drukkerij, 1930)

Spiegel van rechtvaardigheid, bid voor ons.

Met deze aanroeping wordt een nieuwe reeks ertitels, die van de zinnebeeldige, dertien in getal, ingeleid. Hoe jammer dat haar betekenis zo dikwijls aan de gelovigen ontgaat, want zij zijn door hun diepte een genot voor de geest en door hun schilderachtigheid een voldoening voor de verbeelding. Goed uiteengezet en ernstig overwogen moeten zij dus een diepe indruk maken op het menselijk hart. Deze zinnebeeldige aanroepingen herinneren enigerwijze aan de onderrichtsmethode van de aanbeddelijke Verlosser zelf, die zo graag, vooral echter in Zijn parabelen, de waarheid onder het ene of andere beeld voorstelde om Zijn toehoorders te treffen en de waarheid dieper in hun geest te prenten.

Wie tussen deze verschillende aanroepingen een zeker verband wil zoeken, hij kan zich de moeite sparen, want geen ander verband bezitten zij, dan dat zij alle een zinnebeeldig karakter dragen. Wij zullen ze dan ook zonder meer de ene na de andere verklaren, en daar de meeste aan de H. Schrift ontleend zijn, moeten wij om hun ware betekenis te vatten natuurlijk de H. Boeken raadplegen.

Het beeld *spiegel*, dat in onze aanroeping op Maria wordt toegepast, is ontleend aan het boek van de Wijsheid. Daar toch wordt het Woord Gods de spiegel genoemd, waarin de Vader Zijn eigen beeld aanschouwt en Zijn volmaaktheden bewondert (*Wijsheid 7, 26*). Wat is nu het karakteristieke, het eigenaardige van een spiegel? Dat hij met onverbeterlijke nauwkeurigheid het

voorwerp of de persoon die voor hem verschijnt, weerkaatst en met zoveel volmaaktheid weerkaatst, dat zelfs de kleinste bijzonderheden niet ontbreken. Wanneer dan ook de H. Kerk Maria spiegel van rechtvaardigheid noemt, dan wil zij daarmee zeggen, dat de ziel van Maria zo verheven heerlijk is, dat in haar de rechtvaardigheid in al haar volmaaktheid schittert.

Wat onder het woord *rechtvaardigheid* verstaan wordt?

In de Bijbeltaal, waaraan zij ontleend is, heeft deze uitdrukking dezelfde betekenis als het woord *deugd*. Als wij dan Maria met deze titel begroeten, dan roemen wij haar als een ideaal van *deugd* en een toonbeeld van christelijke levenswandel.

Wat is het betreuenswaardig, dat wij ons vaak van de *deugd* zulke verkeerde denkbeelden vormen. Is er sprake van *deugd*, dan gaat onze verbeelding als van zelf in lang vervlogen eeuwen dwalen: zij roept de martelaren op, die hun bloed stortten voor het geloof en de kluizenaars die zich in de eenzame woestijnen opsloten om daar een leven

van aanhoudend gebed en strenge boete te leiden. Wij verbeelden ons zelfs, dat ondanks de nederigheid, die toch altijd het kenmerk van de ware *deugd* is, de heiligen zonder haar te zoeken, niettemin door buitengewone daden de aandacht van hun tijdgenoten op zich hebben gevestigd.

Zo denken wij bijv. aan een H. Stefanus, die gestenigd werd voor het geloof; aan een H. Laurentius, die de kroon van de martelaren verwierf op een gloeiend rooster; aan een H. Franciscus van Assisië, die al zijn bezittingen aan de armen uitdeelde om voortaan zelf van aalmoezen te leven; aan een H. Alfonsus van Liguori, die zijn lichaam, door de gestrengheden en den ouderdom ondermijnd en door ziekten gebroken, nog naar de preekstoel sleepte om zijn laatste krachten aan de onsterfelijke zielen te geven; aan een H. Johannes Vianney, de pastoor van Ars, die herder van een handjevol zielen, – Ars telde slechts 400 inwoners – en die in zijn nederige pastorie het bezoek ontving van prinses, bisschoppen en kardinalen en er een vermaardheid genoot waarnaar de groten

van de wereld tevergeefs hunkeren; en dan verbeelden wij ons dat de heiligheid tegenwoordig niet meer bestaat en dat zij trouwens onmogelijk kan verenigd worden met de eisen van onze moderne tijden.

Kortzichtige christenen als wij zijn! Heffen wij onze blikken naar de hemel! Maria roemen wij in onze gebeden als Koningin van de heiligen, m.a.w. wij huldigen haar als de Vrouw die door haar deugden en haar hoge verdiensten hoog boven alle heiligen uitschittert. En nochtans, in het leven van Maria is niets van al wat wij het meest bewonderen bij de zo even vermelde heiligen. Zeker, wij weten zeer weinig over het leven van onze hemelse Moeder. Vóór de Boodschap weten wij niets met zekerheid. Het Evangelie stipt het feit aan, dat een hemelgeest met een goddelijke opdracht naar haar gezonden werd en geeft enkele doch zeer weinige bijzonderheden omtrent de geboorte van Christus te Bethleem. Wij weten hoegenaamd niets omtrent Maria's verblijf in Egypte of haar leven te Nazareth. Tijdens Jezus' openbare werkzaamheid wordt haar naam enkele malen genoemd en ten slotte verschijnt zij op Calvarië. Dit is omtrent alles. Wij weten zelfs niet in welk jaar zij ter wereld kwam of wanneer zij, na haar zalige dood, met ziel en lichaam in de hemel werd opgenomen. Wij kennen zelfs haar leeftijd niet, en dit moet ons niet verwonderen omdat men daar, in de oudheid, weinig belang aan hechtte. Wat men in die dagen in ere hield? Het perkament, waarop de gehele geslachtsboom beschreven stond; en hoe arm Maria en Jozef ook zijn mochten, toch bewaarden zij ongetwijfeld in de koffer waarin zij, evenals alle ooster-

lingen, hun kledingstukken neerlegden, het perkament waarop de familieboom vermeld stond.

Doch hoe weinig bijzonderheden omtrent het leven van Maria ook tot ons zijn gekomen, toch kunnen wij aan de hand van het Evangelie verzekeren dat zij nooit de bewondering van haar tijdgenoten door buitengewone daden heeft opgewekt.

Of stonden de stadsgenoten van de Verlosser, toen Hij voor de eerste maal in de synagoge van Nazareth optrad en in hemelse bewoordingen de waarheid verkondigde niet verstomd en vroegen zij zich niet af: "Waar heeft Hij toch die wijsheid en die wetenschap vandaan? Is Hij niet de zoon van de werkman en van Maria?" Welnu, indien Maria door buitengewone dingen in de ogen van haar omgeving had uitgeschitterd, dan hadden de inwoners van Nazareth zeker niet zo gesproken, want dan hadden de Joden gedacht, dat Jezus dit alles in de school van Zijn Moeder had geleerd. In plaats van verwondering, ja, met een zekere minachting te zeggen: Hij is toch maar de zoon van Maria die we allen kennen, hadden ze dan gedacht: het moet ons niet verwonderen zulke verheven zaken uit Zijn mond te vernemen, aangezien Zijn Moeder op zo buitengewone wijze door de hemel begunstigd werd.

Uit dit voorval mogen wij dus gerust besluiten, dat Maria voor de ogen van de wereld nooit buitengewone, hemelse dingen heeft verricht.

Waarin dan wel haar heiligheid gelegen was?

In het heiligen van een eenvoudig en onopgemerkt leven.

Dikwijls worden wij in onze opvattingen omtrent deugd en heiligheid op een dwaalspoor gebracht door de voorstellingen van de kunst. Vergeten wij toch niet, dat de kunst heiligen niet voorstelt naar het leven. De heiligenbeelden mogen wij gerust vergelijken met foto's. Evenals de foto's enkel een pose weergeven, zodat de mensen niet op het portret verschijnen, zoals zij in het werkelijk leven zijn, zo ook stellen de beelden de heiligen niet voor, zoals zij waren in de dagelijkse omgang. Dit geldt van de beelden en schilderijen van O. L. Vrouw, zowel als die van andere heiligen.

Geen twijfel, dat Maria een bidende ziel was, zij die zo innig met God omging, en de Godmens dertig jaar lang mocht aanschouwen; maar verliezen wij niet uit het oog, dat Maria ook echtgenote en Moeder was, en dat daardoor het grootste deel van haar tijd door de zorg voor haar gezin werd ingenomen. Wij mogen ons dan ook Maria niet voorstellen als een zuster in slotklooster, die de gehele dag opgaat in overwegen en bidden. Maria moest werken, en denken wij niet aan lichte bezigheden, die eenieder uit tijdverdrijf graag aanpakt. Neen, neen Maria was niet de stille naaister of de godsvruchtige spinster van onze vrome verbeelding. Zij was een huisvrouw uit de volksklasse, evenals alle Joodse vrouwen van haar stand stak zij geducht de handen uit de mouwen. Elk morgen plette Maria met haar handmolen het graan tot meel dat nodig was voor haar gezin, wat haar ongetwijfeld een paar uren kostte. Geregeld ook moest zij, groepsgewijze met andere vrouwen, met de kruik of de leren emmer op het hoofd, water halen aan de bron. In dat opzicht

echter was de allerheiligste Maagd bevoorrecht, want terwijl andere vrouwen soms een uur, twee uren ver moesten gaan alear zij water vonden, had Maria in Nazareth de overvloedige bron, die heden nog Mariabron heet. En toch, of liever juist om vervulling van haar plichten van staat, die zij door gebed en goede mening wonderbaar heiligde, is onze hemelse Moeder de koningin van alle heiligen geworden.

O. L. Vrouw, die met alle recht als de spiegel van de rechtvaardigheid geroemd wordt, m.a.w. als het ideaal en toonbeeld van de heiligheid, toont ons door haar voorbeeld zo duidelijk, dat alle deugd zich aan de levensomstandigheden, waarin God ons heeft geplaatst, moet aanpassen. Waarin trouwens bestaat de ware deugd? In het volmaakt volbrengen van Gods heilige Wil, en deze wordt ons geopenbaard door de levensstaat, die de goddelijke Voorzienigheid voor ons heeft bestemd.

Om heilig te worden hoeven vele mensen waarlijk niet meer te doen dan zij inderdaad verrichten. Maar wat zij moeten doen? Op het voorbeeld van Maria, hun plichten van staat om God en onder Zijn oog vervullen; wanneer

iets tegenzit of lastig valt, niet morren, maar met christelijke gelatenheid zeggen: “God vraagt dit van mij, het is Zijn H. Wil dat ik dit of dat doe, welke afkeer het mij ook inboezemt; ik wil het doen en zorgvuldig doen, omdat het Gods Wil is. Ik wil zachtmoedig zijn, dienstvaardig, verdraagzaam, enz. omdat ik daardoor aan God behaag. Dat is eigenlijk deugd en heiligheid.

Maria was ook voor ons een toonbeeld van overgave aan de beschikkingen van Gods Voorzienigheid, wanneer deze haar met de zwaarste beproevingen overlaadde. Of aarzelde zij ook maar één ogenblik naar Egypte te vluchten, toen God het haar beval? En toch hoe pijnlijk viel het haar, zich naar een vreemd land te begeven, waar zij de bitterste armoede tegemoet ging, omdat haar daar alle middelen van bestaan ontbraken.

En ligt het niet in onze macht Maria enigerwijze na te volgen en de kleine wederwaardigheden, die het leven meebrengt, met onderwerping te aanvaarden en gelaten te dragen? Anderzijds, of wij het willen of niet, de dagelijkse kruisjes kunnen wij toch niet ontvluchten, waarom ze dan niet verdienstelijk maken?

Vergeten wij het ook niet, als men het kruis onwillig draagt, dan sleept men het slechts voort, het hotst en botst voortdurend tegen de stenen en havent en verwondt schouders; wordt het kruis

daarentegen edelmoedig opgenomen, dan zal het veel gemakkelijker te dragen zijn.

En de kruisjes, die wij dagelijks hebben te dragen, wie zal ze tellen? Een humeurige echtgenoot of echtgenote, lastige kinderen, tegenspoed in zaken, onaangenaam werk, ziekte, enz. Indien wij dit alles opofferden aan de lijdende Jezus en in vereniging met Hem droegen, hoe rijk aan diensten zou ons leven niet worden!

Daar is geen twijfel aan, wij moeten heilig worden. God immers wil het, zoals de apostel Paulus het uitdrukkelijk verzekert. Wij zijn niet geroepen om buitengewone dingen te verrichten, daarom is Maria ons toonbeeld. Treden wij dus in haar voetstappen, dan zullen wij naar haar voorbeeld tot de verhevenste heiligheid opklimmen, langs de eenvoudigste weg.

Gebed: O lieve Moeder Maria, hoe benijden wij u, die zo lange jaren onder de blikken van Jezus mocht leven en werken; leer ons ook onder Gods oog te wandelen, in alles Zijn heilige wil te zien en te aanbidden, Zijn goddelijk welbehagen te volendoen, te bidden, te werken, te lijden en te strijden uit liefde tot God; leer ons in alles, altijd en overal ons blij te voegen naar de beschikkingen van de Goddelijke Voorzienigheid. Amen.

Oefening: Ons dikwijls, maar vooral in moeilijke omstandigheden afvragen: hoe zou Maria hier in mijn plaats hebben geoordeeld of gehandeld?

.... *wordt vervolgd* ...

M.I. Nieuwsbrief

Het leven van Pater Maximiliaan Kolbe (deel 4)

De vlucht van een gevangene

Enkele dagen nadat Pater Kolbe in blok 14 was aangekomen wist één van de gedetineerden aan de strenge bewaking te ontkomen en te ontsnappen. In de kampen bestond er toen een wet die voorschreef dat voor iedere vluchteling er 15, later werden het er 10, veroordeeld werden om van de honger te sterven in een donkere en sombere kelder, doodskamer of hongerbunker genaamd.

De mannen van blok 14 kregen voor straf geen avondeten, nadat ze met alle andere gevangenen drie lange uren stijf in de houding hadden moeten staan. Bij het ochtend-appel moest alleen blok 14 in de rij op het plein blijven staan. De hele dag moesten ze daar staan, zonder eten, in de brandend hete julizon. Velen vielen bewusteloos op de grond. Ze werden op een stapel gegooid en niemand mocht hen helpen of wat water geven. Rond drie uur in de middag kregen ze verlaat wat te eten en moesten toen weer opnieuw in het gelid, wachten tot zonsondergang. Niettegenstaande zijn ziekte en zwakheid hield Pater Kolbe stand.

Tegen de avond keerden de andere gevangenen terug en werden tegenover blok 14 opgesteld. Toen werd door kolonel Fritsch, commandant van het kamp, aangekondigd dat de ontsnapte gevangene niet teruggevonden was en er 10 van blok 14 moesten sterven. Gaand door de rijen koos de kolonel ze willekeurig uit. Men hoorde stemmen opgaan van afscheid, van fierheid en van leed. “Ach, mijn arme, arme vrouw en mijn arme kinderen, die ik nu als wezen moet achterlaten”, snikte iemand. Het was sergeant Frans Gajowniczek. De tien veroordeelden stonden daar, afgescheiden van de anderen, ze konden geen woord meer zeggen.

Pater Kolbe offert heldhaftig zijn leven

Het snikken en de klacht van sergeant Frans Gajowniczek troffen echter de fijngevoeligheid van Pater Kolbe. Tegen alle regels in waagde hij het toen de ijzeren tucht te doorbreken: kordaat stapte hij uit de rijen, regelrecht op de commandant van het kamp af. De andere gevangenen fluisterden

en gaven onderling door dat het Pater Kolbe was.

Na de muts te hebben afgenomen ging Pater Kolbe waardig, rechtop en met op het gelaat een diepe rust recht tegenover de commandant staan. Deze sprak: “Wat wil dit Poolse zwijn?” Pater Kolbe wees toen naar Frans en zei: “Ik ben een katholiek priester. Ik ben al oud. Ik wil zijn plaats innemen, want hij heeft vrouw en kinderen...” De commandant was zó verwonderd, dat het leek alsof hij de kracht niet meer kon opbrengen nog een woord te zeggen, maar na een kleine pauze zei hij tot zijn adjudant: “Hij is een Paap.” En even later sprak hij tot Pater Kolbe: “Daar ga ik mee akkoord. Raus!” en met een wenk gaf hij Frans opdracht weer plaats te nemen in de rij. Pater Kolbe nam de plaats in van de veroordeelde. Een getuige, ene dokter Wlodarski, die op minder dan

drie meter afstand stond, verklaarde dat het niet te geloven was dat de commandant Frans liet weggaan uit de reeds aangewezen groep en het aanbod van Pater Kolbe aanvaardde en dat hij niet veeleer alle twee naar de doods-bunker verwees. Ook verklaarde hij dat hij op grond van de kennis, die hij had van de dienaar Gods, deze zich vrijwillig geofferd heeft om te sterven voor Frans Gajowniczek uit bovenna-tuurlijke, in hoge mate godsdienstige motieven. Deze Frans kende Pater Kolbe niet persoonlijk tot op het moment dat hij zich voor hem opofferde. Toch verkeerde Pater Kolbe in de mogelijkheid om eens levend het kamp te verlaten. Fysiek en psychisch was hij nog gezond genoeg. In de geschiedenis van het kamp van Auschwitz is dit het enige geval geweest dat een gevangene vrijwillig zijn leven gaf voor een ander.

Het gebeuren was dezelfde avond in het hele kamp bekend. Het offer maakte diepe indruk op de gevangenen, want in het kamp kende men praktisch geen naastenliefde. In het kamp gaf een gevangene zelfs niet een stukje brood aan een ander en hier offerde iemand zijn leven voor de redding van een ander, die hem onbekend was. Bij de autoriteiten van het kamp gaf het aanleiding tot verbijstering. De Duitsers zelf van het kamp waren verwonderd en verbaasd over de geestessterkte van de Poolse katholieke priester.

In de kelder van de dood

Naast Pater Kolbe stonden nog negen anderen, voor wie de eeuwigheid plotseling en in alle ernst opdoemde. Pater Kolbe wilde hun zielen redden door ze te beschutten tegen het gevaar van de verlatenheid en de wanhoop. Hij werd daartoe hun lotgenoot in de kwellingen en de doodsstrijd.

De kelder ofwel bunker van de dood was gegraven onder het terrein waarop blok 13 stond. Wie daarin werd opgesloten, wist dat hij levend begraven was. Alleen de bewakers kwamen er binnen voor de dagelijkse controle, nooit om te helpen, wel om te vernederen en met vulgaire, godslasterlijke woorden de veroordeelden te ontmoedigen en zelfs om geweld te plegen en te moorden.

Niemand mocht ook maar informeren naar hun toestand. Er was enkel een Pool, die veroordeeld was de laagste maar dringende werkzaamheden in de kelder te verrichten. Hij was ook tolk en secretaris in de hongerbunker. Toen de groep werd binnengeleid, wa-

ren er reeds ongeveer twintig andere slachtoffers aanwezig. De tien moesten zich geheel uitkleeden en werden in een aparte cel gebracht.

Iedere dag deden de bewakers de ronde en gaven opdracht de nieuwe lijken weg te brengen. Bij deze controle was de Pool steeds aanwezig om de dodenlijst bij te houden en om gesprekken of verzoeken te vertalen.

Deze Pool verklaarde dat hij uit de cel, waar de ongelukkigen zaten, men iedere dag gebeden hoorde, waaronder de rozenkrans en godsdienstige liedjes en de gevangenen uit andere cellen deden mee. Soms merkten ze niet eens de komst van de bewakers en op hun gebrul zwegen ze tenslotte. Men smeekte de beulen om een stukje brood en een beetje water, maar dit werd steevast geweigerd. Als iemand zich tot bij de deur waagde kreeg hij onmiddellijk trappen tegen de buik zodat hij achterover viel op het cement en dood bleef liggen of hij werd doodgeschoten. De emmers in de cel waren altijd leeg en droog, waaruit men kon opmaken dat de rampzaligen hun eigen urine opdronken. Pater Kolbe gedroeg zich heldhaftig, beklaagde zich nergens over en bemoedigde de anderen. Bij ieder bezoek, en zelfs op het eind toen ze bijna allemaal op de grond lagen uitgestrekt, zag men Pater Kolbe rechtop staan of midden tussen zijn lotgenoten geknield, terwijl hij rustig en kalm naar de bezoekers keek. De bewakers kenden zijn offer. Zij wisten ook dat allen, die met hem waren, onschuldig stierven. Daarom hadden ze respect voor Pater Kolbe en zeiden onder elkaar: “Die priester

daar is toch wel een fijne mens, een man van eer. Zo iemand hebben wij hier nog niet gehad.” Het hoofd van de bunker noemde Pater Kolbe volgens het getuigenis van voornoemde dokter Wlodarski een uitzonderlijk moedig man, een bovenmenselijke held. Hij benadrukte ook dat de persoon van Pater Kolbe en zijn rust grote indruk maakte op de SS-ers en het voor deze laatsten gewoon een psychische schok betekende.

De dood van Pater Kolbe

Zo gingen er twee weken voorbij. Intussen stierven de gevangenen de een na de ander, zodat er op het einde van de derde week slechts vier gevangenen overbleven, waaronder Pater Kolbe. Dit vonden de autoriteiten te lang duren; de cel was nodig voor andere slachtoffers. Op zekere dag, te weten 14 augustus, vigilie van het feest van Maria ten Hemelopneming, brachten zij daarom de leider van de ziekenzaal mee, die ieder een spuitje phenolzuur (blauwzuur) gaf in de linkerarm. Terwijl hij bleef bidden bood Pater Kolbe uit eigen beweging zijn arm aan aan de beul. De Pool, die het niet kon aanzien, ging naar buiten. Toen de bewakers vertrokken waren keerde hij echter terug en zag de overleden Pater Kolbe tegen de muur zitten, de ogen wijd open, geconcentreerd naar één punt en het hoofd naar links gebogen. Zijn helder en mooi gelaat straalde op buitengewone wijze; het leek alsof hij levend was. Heel zijn figuur was als in extase. Zijn lichaam was smetteloos schoon en glanzend wit; de anderen lagen bevuild op de grond met de teke-

nen van het lijden op het gelaat. Door zijn houding zou iedereen getroffen zijn en zich gewaand hebben voor een heilige te staan.

Zo stierf de priester, de held van het kamp van Auschwitz, die spontaan zijn leven gaf voor een huisvader, kalm en rustig, biddend tot het laatste ogenblik. Aan de vooravond van het grote hoogfeest van Maria, die hij “Kleine Moeder” noemde. Zij die alles voor hem betekend had, de klopp van zijn hart was, de vlam van zijn geestdrift, het leven zelf van zijn leven, trok hem naar zich toe in de hemel om daar met haar te zijn op de dag van haar intrede in de hemelse glorie. Op de feestdag zelf, 15 augustus, werd het stoffelijk overschot van Pater Kolbe naar het crematorium gebracht en verbrand. In het kamp werd nog maandenlang gesproken over de heldhaftige daad van de priester. Bij

iedere terechtstelling dacht men aan de naam van Pater Kolbe.

Getuigenissen

Overall ontkiemde er bewondering en ontroering en hij werd door allen, die hem gekend hadden, voor een heilige gehouden. Velen getuigden over zijn voorbeeldig en deugdzaam leven, over zijn vroomheid en zijn gehoorzaamheid, uiteenlopend van de beulen in het kamp tot de oud-rector van het serafijns college te Rome, van een medestichter van de M.I. tot de oud-generaal van de Orde en ook overste van Pater Kolbe, diverse artsen die hem behandeld hebben of zusters die hem verpleegden, de apostolische nuntii in Polen, een pastoor die ook in Auschwitz zat enz.

Na de dood van Pater Kolbe verscheen er al gauw een levensbeschrijving, die in vele talen gedrukt werd en gretig aftrek vond. Ook verschenen er na de oorlog heel erg veel artikelen in allerlei tijdschriften en kranten. Ontelbare smeekschriften werden er verstuurd naar de Heilige Vader met het verzoek om de zaligverklaring van Pater Kolbe te verkrijgen, ook door eminente persoonlijkheden.

De roep van heiligheid van Pater Kolbe nam een steeds bredere vlucht en het was daarom geen wonder dat reeds in 1948 de eerste informatieve bisschoppelijke processen begonnen. Na de bespreking hiervan gaf Paus Johannes XXIII goedkeuring tot de inleiding van het zaligverklaringsproces. Het kerkelijk recht schrijft voor dat pas vijftig jaar na de dood van een

dienaar Gods de discussies over diens deugden mag beginnen, maar hier verleende Paus Paulus VI dispensatie en besliste in januari 1960 dat de heldhaftigheid van de deugden voldoende bewezen was. Aan Pater Kolbe werd een lange serie wonderbare genezingen toegeschreven en twee daarvan zijn officieel door de Kerk als wonder erkend.

Zalig- en heiligverklaring

Dertig jaar na zijn dood, daags na de verjaardag van de stichting van de Ridderschap van de Onbevleete, op 17 oktober 1971, werd Pater Maximiliaan Kolbe als belijder door paus Paulus VI zalig verklaard. Hierbij aanwezig was de toen 75-jarige Frans Gajowniczek, de man voor wie Pater Kolbe zijn leven gegeven had. En op 10 oktober 1982 werd hij door paus Johannes Paulus II heilig verklaard, eveneens in bijzijn van Frans Gajowniczek. Ook werd Pater Kolbe tot martelaar verklaard. Wel was er geen beul geweest om hem onder bedreiging afvallig te doen worden van het geloof, maar hier was sprake van een martelaar, omdat Pater Kolbe uit liefde tot God en zijn evenmens het vonnis over zichzelf uitsprak en aan zich dat typische martelaarschap liet voltrekken, waarvan het evangelie getuigt: “dat niemand groter liefde heeft dan hij, die zijn leven geeft voor zijn vrienden”. Het feest van Pater Kolbe wordt gevierd op 14 augustus en hij is tot beschermheilige uitgeroepen tegen drugsverslaving en tot patroon van de journalistiek en de mobiele telefonie.

Marielle Verbeek

Terugblikken

Zomerkampen van de Eucharistische Kruistocht in Nederland. Van **4-10 augustus 2019** waren de meisjes en van **11-17 augustus** de jongens op kamp in Ede, dichtbij Arnhem. Naast het kamphema *De Sacramentaliën* werd ook aandacht besteed aan een stuk Nederlandse bevrijdingsgeschiedenis betreffende de Tweede Wereldoorlog. De kinderen ontvingen goeds naar ziel en lichaam en zijn na een geslaagd kamp voldaan naar huis teruggekeerd.

Prachtig weer vergezeldde onze – dit jaar tot nu toe grootste groep – bedevaarders in het weekend van **31 augustus en 1 september jl.** op hun 16e voettocht van Gorcum naar Den Briel. Onderweg volop gezang, gebed, bezinning ... over roepingen. Het katholiek herstel wordt zichtbaar in de opkomst van vooral jongelui, ook in onze kerken en kapellen.

De jeugd heeft de toekomst! Katholiek zijn is een genade!

Op **zaterdag 21 september** gingen de Leden van de Nederlandstalige Derde Orde van de Priesterbroederschap St. Pius X op bedevaart naar Utrecht om o.a. de relikwieën van de H. Willibrordus in de St. Catharinakathedraal te vereren. De schrijn wordt jaarlijks op de eerste zondag van september in processie door de stad gedragen. De schrijn behoorde de St. Willibrordkerk.

Zaterdag 5 oktober vond de districtsbedevaart naar O.L. Vrouw van de Armen plaats. Nederlandstalige pelgrims genieten het landschap van Banneux.

We hebben gebeden voor de Kerk i.v.m. de Amazonesynode; voor het District Benelux, tot eerherstel en voor bekering van zondaars; voor roepingen uit het district.

De Gerwense replica van de Lijkwade van Turijn is in de **tweede helft van oktober 2019** uitgeleend aan de St. Nicolaaskerk in Lutjebroek.

Donderdag 24 oktober bezocht de nieuwe Algemeen Overste van de FSSPX Pater D. Pagliarani Nederland, en was zeer te spreken over de drie vestigingen Gerwen, Leiden en Utrecht. Hij is tot mee in de klokkentoren van de St. Willibrordkerk geklommen! **Zaterdag 26 oktober** celebreeerde hij de H. Mis in Brussel bij gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de FSSPX aldaar.

Zo'n 11.000 mensen trokken **zaterdag 16 november** in de stille Mars voor het leven door het centrum van Utrecht. De Derde Orde heeft hieraan deelgenomen en zo een stem voor het leven laten horen. Het was een indrukwekkende stoet! Hopelijk zet het de vele studenten in de stad tot denken aan.

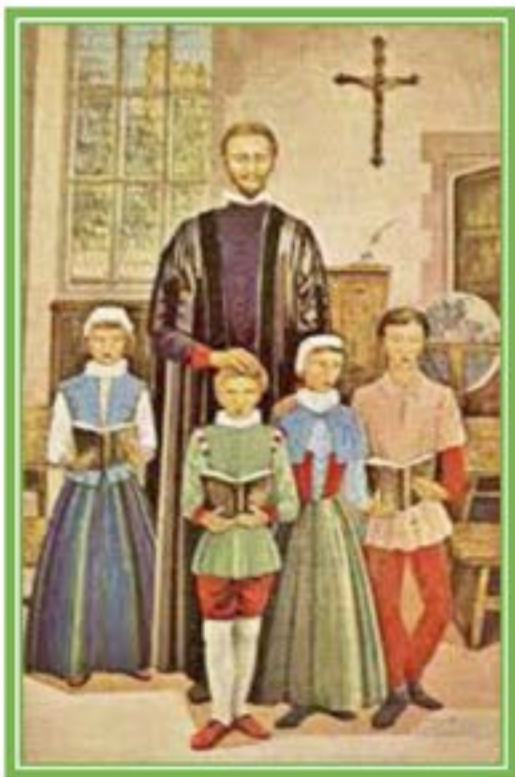

Zondag 24 november kwamen Sinterklaas en Zwarte Piet tot genoeg van jong en oud weer naar het St. Clemensfeest in Gerwen!

Eucharistische Kruistocht

De Kruisvaarder

St. Edmund Campion S.J. met catechismuskinderen

Bid - Communiceer - Offer je op - Wees apostel!

Het verzameladres van de Schatkisten is:
St. Clemenspriorij, Heuvel 23, 5674 RR Nuenen-Gerwen, Nederland

De Kruisvaarder bidt, communiceert en offert zich op voor de intentie, die Pater Davide Pagliarani, algemeen overste van de Priesterbroederschap St. Pius X, iedere maand opgeeft.

December:

Voor de bekering van de zondaars!

Januari:

Voor de vervolgte en verlaten christenen!

Glorie en bloed. De Tudors en de Martelaren van Engeland en Wales

Beste Kruisvaarders,

De huik naar de wind.

Een gevaarlijk land om in te leven. Dat is Engeland tussen 1537 en 1603. Hoe dichterbij de koning of koningin, hoe gevaarlijker. De Welshe dy-

nastie (= vorstenfamilie) van de Tudors die er dan regeert, verandert regelmatig eens van godsdienst. En wie dan niet op tijd ja-knikt, kan gemarteld, opgehangen of levend verbrand worden. Of een “mix” van al die dingen.

Kaart Europa rond 1600

Gewoon om regelmatig te kunnen wisselen van vrouw. En om aan centen te geraken.

Het begint met Koning Hendrik VIII (1509-1547). Hij wil regelmatig eens van zijn vrouw af, omdat hij op een ander verliefd is of omdat hij er één wil die snel een jongen ter wereld brengt. Zes vrouwen en nog een aantal bijvrouwen verbruikt hij! Dat is onbeheerst, onkuis, ontrouw, echtbreuk en verraad. En Hendrik wil dat de paus dat goed vindt.

Jezus heeft over het huwelijk gezegd: *“Wat God tot een paar heeft verbonden, scheidt geen mens!”* (Mt. 19, 6) Trouwen, het huwelijk, is voor de goede God té belangrijk. De schepping van nieuwe kinderen is Gods werk, door man en vrouw heen. Die moeten trouw blijven, anders doen ze elkaar grote pijn. “Echtbreuk” heet dat. En van een scheiding worden de kinderen normaal ook niet beter.

Wat moet dus Paus Clemens VII aan Hendrik antwoorden? “Nee!”

En wat doet Hendrik dan? Zichzelf tot baas maken van de “Kerk in Engeland”! Zijn eigen “kerk” maken (“Anglicaanse Kerk”, 3 november 1534)! Zich slappe priesters en andere lakeien halen, die (uit schrik, vaak) “naar Hendriks pijpen dansen” (= in alles doen, wat de koning wil). “De groten” doen zweren dat Hendrik baas is in de Kerk. En die nieuwe “groten” gaan beetje bij beetje aan het geloof beginnen knoeien. Ze maken dus dwaalleren, ketterijen.

En Hendrik verbruikt veel geld met zijn duur leven. Waar geld gevonden? Het tot dan nogal bloeiend katho-

Hendrik VIII

lieke Engeland ligt bezaaid met kloosters. Hendrik pakt ze af en verkoopt ze! En voor wie ze koopt, interesseert meer de grond dan het gebouw of de mensen. En dus gooit Hendrik alle godgewijde kloosterlingen, monniken en zusters op straat! De kloosters worden ruïnes (kapotte gebouwen). De kopers mo-

Kloosterruïne in Engeland

gen vaak nieuwe “edelman” worden. Zo maakt Hendrik een nieuwe groep van bondgenoten en ja-knikkers. En zo heeft Hendrik de Engelsen van de ware Kerk afgescheurd!

Zijn vrouwen hebben overigens weinig of geen plezier aan hem. In het beste geval wordt er eentje buiten gegooid, terwijl ze van Hendrik een titel krijgt: “Vlaamse merrie”. Alle anderen sterven pijnlijk ...

Allemaal bange ja-knikkers?

Maar zo onwetend of slap zijn de Engelsen niet allemaal! Grote, edele mannen en vrouwen doen niet mee! Zoals kanselier (=eerste minister) Thomas More. Zoals Bisschop John Fisher van Rochester en de Kartuizer-monniken van Londen. Ze worden gruwelijk gemarteld! Heiligen!

Maar niet alleen groten! In oktober 1536 is er de “Pilgrimage of Grace” (“Bedevaart van Genade”): het hele noorden van Engeland komt in opstand! 40.000 katholiek gebleven strijders! Hun leider, Robert Aske, smeekt de koning in de naam van allen: “Verlaat de ene ware Kerk van Jezus niet! Laat ons niet zonder de zegen van de Hemel! Wees weer verbonden met de paus in Rome! Wordt weer katholiek! Geef de kloosterlingen hun gebouwen terug!” De troepen van “Pilgrims” zijn te sterk voor Koning Hendrik. Hij stuurt onderhandelaars en die beloven van alles. Dus: “Pilgrims” braaf weer naar huis. Terwijl ze de wapens hebben weggelegd, overvallen de dienaars van de koning hen! Leugen, woordbreuk en verraad dus! Honderden katholieken worden opgehangen!

Gewoon om regelmatig eens te verwisselen van geloof. Om ter “bloodiest” (=bloedigst)

1547: na Hendrik komt zijn jonge, zieke zoon Edward VI. Hendriks “groten” zijn de eigenlijke bazen. En die gaan het geloof in Engeland verder vervalsen. Zoals Luther in Duitsland, maar hier toch met de schijn van nog priesters en bisschoppen te hebben.

Weer komen delen van het land in opstand om weer katholiek te worden (1549 en 1550). Weer worden ze in bloed gesmoord (= de opstandelingen worden ter dood gebracht)! Maar ook jonge Edward overleeft hen niet lang. In 1553 sterft de zieke jongen, 16 jaar oud.

En nu is zijn zus Maria I aan de beurt. Zij is katholiek gebleven. Dus: Anglicaanse Kerk afgeschafte en Engeland weer katholiek! Al de leiders die in dienst van haar vader Hendrik katholieken ter dood hebben gebracht of het geloof zijn gaan vervalsen, laat Maria/Mary op haar beurt terechtstellen. Maar nu komen de nieuwe protestanten in opstand (1554)! Ook zij worden ter dood gebracht: 284 stuks. Vaak genoeg: op de

Maria I de Katholieke

Elisabeth I - begin regering

brandstapel. Niet mooi, maar voor die tijd niet ongewoon. Toch krijgt katholieke Maria daarna als enige de bijnaam “Bloody Mary” (= “Maria de Bloedige”). Waren haar vader en de groten onder haar broertje zoeter? Ook Maria de Katholieke regeert niet lang. Komt er nu onbloedigere Tudor?

“Good Queen Bess”: welk geloof nu weer?

17 november 1558. 25-jarige Elisabeth krijgt bericht: “Uw zus is overleden ...” En “Bess” (verkleinwoord voor “Elisabeth”) zegt daarop: “Et est mirabilis in oculis nostris!” Dat is Latijn. Begaafde en geleerde Elisabeth kent namelijk veel talen. Haar woorden hier zijn een Psalmvers (dus uit de Bijbel). Ze betekenen: “En wonderlijk is het in onze ogen!” Dus niet van: “Snik, arme zus ...”, maar meer van: “Hoera, *ik* nu koningin!”

En welke godsdienst is nu aan de beurt? Elisabeth is protestants opgevoed. Ze laat de Engelse eredienst verder “verprotestantsen” en er zijn ook wetten tegen katholieken. Maar echt hard vervolgen doet Elisabeth ze normaal niet. Ze bekent niet echt kleur (= ze toont niet wat ze écht denkt). Om de buitenlandse vorsten allemaal te vriend te houden. Ook huwt ze niet. Om de binnenlandse vorsten allemaal te vriend te houden.

Maar waarin gelooft ze zelf wél? Ze kiest als datum voor haar kroning: 15 januari 1559. Eigenlijk voor haar gekozen door haar geestelijk leidsman: John Dee. Is dat een priester of een protestants dominee? Geen van beiden! John Dee noemt zich “astroloog” (= iemand, die “de sterren leest”). Hij heeft metalen bollen, maar ook andere mensen als “medium”, waarin John Dee “engelen en geesten” oproept en hun om raad in alles vraagt. Waar Dee en zijn mannen komen, zeggen de Engelsen achteraf dat het “spookt”. Zijn Dee’s geesten engelen van de Hemel? Ik denk het niet! En Dee is het, waarin Elisabeth, de nieuwe roodharige Koningin met de zwarte ogen en de mooie handen echt gelooft. En naar wiens raad ze luistert ...

“Meer vis eten, jongens!” Virgin Queen, piraten en “British Empire”

John Dee heeft meer ideeën voor de koningin: “Duw de Spanjaarden en Portugezen van de zeeën! Maak een eigen vloot en wereldrijk!” Sluwe Bess maakt een wet: “Iedereen in Engeland moet op woensdag, vrijdag en zaterdag vis eten!” Om genoeg vis te vangen: “Wordt zee-

vissers!” En die kan Elisabeth dan net zo goed als oorlogsmatrozen gebruiken!

En niet per se lieve jongens. John Hawkins bijvoorbeeld overvalt in 1561 een Portugees schip. En wat zit daar in? Zwarte mensen. Afrikanen, die tegen hun wil in Brazilië moeten gaan werken. Hard werken. Zonder loon. Slaven dus! En wat doet John Hawkins? Die arme mensen bevrijden? Nee hoor! Met dikke winst doorverkopen! En Elisabeth hoort het. Krijgt zeerover Hawkins nu zijn straf? De koningin laat hem in 1564 halen: “Hier jongen: je krijgt van mij veel geld om nog méér slaven te vangen! Maar ik krijg een groot deel van de opbrengst!” Ja, zo is de Queen (= Engels voor “Koningin”!)

En zo ook met een nog veel bekwaamere Engelse zeeman: Francis Drake. Tussen 1577 en 1580 vaart hij de hele aarde rond. Maar hij “zeerovert” mee met Hawkins. Laat ook mensen doden, die zich allang hebben overgegeven. En van wat hij plundert wordt Elisabeth ... rijk!

En tenslotte is er Walter Raleigh. Ook een goed zeeman. Ook een lieveling van Elisabeth. Tussen 1584 en 1588 landt hij met zijn schepen in het midden van de Oostkust van Noord-Amerika. In het gebied mooie gebied bij de Chesapeake Bay, met Indianenstammen met mooie namen: Rappahannock, Tuscarora, Pamlico ...

Raleigh sticht er een Engelse kolonie (= vestiging in een land overzee) en noemt die “Virginia”, “Land van de Maagd”. Naar de Heilige Maagd Maria, Moeder van Jezus en ook onze Moeder? Nee, hoor! Raleigh heeft lak aan het katholiek geloof! Hij noemt het nieuwe land naar zijn koningin-vriendin: Elisabeth I, die intussen de bijnaam “Virgin Queen” (“Koningin-Maagd”) heeft. “Maagd”, omdat Elisabeth niet trouwt. En zo begint het Britse Zeerijk, het “Brits Imperium” en het begin van de verengelsing van Noord-Amerika. En zal Engeland daar het ware geloof heen brengen?

**Het masker valt!
De vervolging begint!**

Buurland Schotland is geen rustiger plaats dan Engeland. Katholieke Ko-

Astroloog John Dee

Hawkins - Slavenhandel

ningin Mary, “Queen of Scots”, wordt in 1566 gevangengezet door aanhangers van het calvinistisch protestants geloof in Schotse versie: de Presbyterianen”. Gesticht en verspreid in het parlement door afgefallen priester en voor moord veroordeelde John Knox. Mary’s kind, James, wordt haar afgepakt en protestants opgevoed! Maar in 1568 ... ontsnapt de “Queen of Scots”! Ze vlucht naar ... Engeland! Ze zoekt hulp bij haar nicht: Elisabeth! En die laat haar naar kastelen in Engeland brengen. Veilig. Maar ... gevangen!

Waarom? In 1569 komen Engelse katholieken in opstand: “Weg met de wetten tegen katholieken! Leve Koningin Mary!” Schotse Mary kan namelijk ook koningin worden in Engeland!

Grote, heilige Paus Pius V hoort dat heel Engeland schreeuwt om een katholieke koningin! En wat doet de paus in 1570? Hij schrijft: “Engelsen! Zet die protestantse koningin af! Mary is jullie echte koningin!” Maar wat de paus niet weet: niet zo veel katholieken schreeuwen om Mary! En Elisabeth is sterk genoeg: ze laat 750 opstandige katholieken terechtstellen! En nu gaat ze de anti-katholieke wetten verscherpen,

Maria van Schotland op het schavot

harder laten uitvoeren en er nieuwe maken. Bijvoorbeeld: “Wie niet in de Anglicaanse dienst verschijnt op zondag, krijgt een behoorlijke geldboete!” Dus je moet naar een verkeerde godsdienst gaan! Zelfs gewoon katholiek priester zijn of er één in huis hebben: marteling en doodstraf! De verschrikkelijke vervolging begint! Priesterjagers als Topcliffe trekken door het land. Om katholieke mannen gruwelijk te pijnigen, vrouwen even gruwelijk te misbruiken of ook anders martelen! Om ter bloedigst! En Elisabeth weet het ...

Mary, Armada, Gloriana en ... wat ze niet vertellen.

En Mary, “Queen of Scots”? Wordt op 8 februari 1587 onthoofd. Op bevel van nicht Elisabeth. Wel zegt Elisabeth: “Ik wilde mijn bevel de dag erop al herroepen (veranderen)”

Te laat! Oorlog! Grootmacht Spanje wil aan de katholiekenvervolging een einde maken en Engeland binnenvallen. Koning Filips II (ook vorst van de Nederlanden) stuurt vanuit Cadiz een enorme vloot tot voor de Vlaamse kust: de “Armada”! Engeland in zicht!

Elisabeth houdt een gloeiende toespraak aan haar troepen: “Ik zie er wel uit als een zwakke vrouw, maar ik heb het hart en de maag van een koning! Wacht och durven de Engelsen onder zeerover-zeeheld (je kan naar smaak het woord kiezen) niet te dicht bij de Spaanse kanonnen komen. Maar ze hebben een sluw wapen; “vuurschepen”! Lege, brandende boten met buskruit richting Armada doen zeilen! “Boem!” Een deel van de Spaanse boten zinkt. Maar nog méér pech voor de Spanjaar-

Armada voor Vlaamse Kust

den: een zeestorm doet hun schepen uiteendrijven! Onverrichter zake (= zonder veel te kunnen doen) moet de Armada terug!

Drake en Elisabeth vierden feest! De koningin krijgt een nieuwe bijnaam: “Gloriana” (“Glorievolle”).

In volle overmoed valt Drake nu Spanje aan met een “Tegen-Armada”. Resultaat? Een ramp! Bijna een derde van zijn schepen weg en de helft van zijn manschappen verloren! Maar daarover horen de Engelsen thuis niet veel meer ...

Een jong talent voor Queen Bess

Al in augustus 1553. Elisabeth bezoekt Oxford. Stad van een beroemde universiteit en bekende middelbare scholen. Zo ook “Christ’s Hospital School”. De school heeft een briljante jongen uitgekozen om de koningin een verwelkoming uit te spreken: de dertienjarige Edmund Campion. “And is the Queen amused?” (= Is de koningin er blij mee?) En hóe! Ze zal hem niet vergeten!

Een paar jaar later studeert briljante Edmund aan de universiteit. Weer

Edmund Campion - Briljant

bezoekt koningen Elisabeth de stad. Ze wordt getuige van Edmunds verdediging van zijn afstudeerwerk! Queen Bess is nog meer “amused”! Edmund maakt op haar een blijvende indruk! En Edmund mag zelfs professor worden aan de Universiteit van Oxford, in 1567. En om dit te kunnen worden, zweert Edmund ... de “Act of Supremacy” (dat de koningin baas is in de Kerk). Hij laat zich zelfs tot Anglicaans diaken wijden. En dan begint de genade in zijn ziel te “wringen”: “Is dit wel het ware geloof? Wat vindt Jezus van wat je nu net hebt gedaan?”

Edmund op het Groene Eiland

Het ongeluk en de twijfel zijn van Edmunds gezicht af te lezen. Hij wil naar Ierland (waar de Engelsen ook baas zijn). Om na te denken voor Gods ogen. Maar wanneer hij in 1569 wil inschepen, moet hij zijn bezittingen afgeven! Zo streng is de controle. De protestantse overheidsmannen vertrouwen Edmund niet meer!

In het Ierse Dublin studeert en denkt Edmund na. “Nu ben ik zeker: het oorspronkelijke, ware geloof is het katholieke! Alleen de Katholieke Kerk is door Jezus gesticht. Niet die van de koningin!”

Edmund in de Nederlanden.

Gevaarlijke beslissing: Edmund neemt in 1571 weer de boot! Naar de Nederlanden: Dowaaï (nu: Douai in Noord-Frankrijk). Daar hebben Engelse priesters een seminarie (= school om priester te worden) opgericht. Om de katholieken in Engeland en Wales priesters te sturen. In het geheim: levensgevaarlijk! Iedere jonge seminarist weet: “Ik wordt waarschijnlijk gedood door Elisabeth en haar “speur- en bloedhonden”!” En ja, dat gebeurt vaak. Telkens wanneer ze weer nieuws krijgen van een gevangen en doodgemartelde vroegere medestudent is het in het Engels Seminarie van Dowaaï ... feest! Ze zingen een “Te Deum”, “Grote God U loven wij!” Omdat één van de hunnen nu martelaar is: een grote heilige in de Hemel! Want Jezus zegt: “Zalig zijt gij, als ze u ten onrechte vervolgen en doden, omwille van Mij! Groot is uw loon in de Hemel!” (Mt. 5, 12)

Dowaaï

Edmund naar Italië

In 1573 wordt Edmund Campion subdiaken gewijd. Weer krijgt hij twijfels. Niet over geloof of priester worden. Maar: wel op deze plek? De directeur van het seminarie was iemand die de oproep van Paus Pius V had gesteund. Misschien was hij het wel die de paus had aangeraden te zeggen, dat niemand in Engeland nog mag gehoorzamen aan Elisabeth. Ja, ook heilige mensen kunnen fouten maken.

Edmund besluit naar Rome te gaan. Te voet over de Alpen. Zonder schoenen! In Rome leert hij een nieuwe, zeer geleerde en strijdvaardige orde kennen: de Jezuïeten. “Hier wil ik priester worden.”

Edmund in Duitsland en Tsjechië.

April 1573. Het grote ogenblik: Edmund wordt priester gewijd! Zijn oversten sturen hem naar Brünn (nu “Brno:) en Praag. Zes jaar lang geeft Edmund er les en preekt hij er. Bekeringen!

Edmund terug in Engeland

In 1580 is Edmund Campion 40 jaar. Zijn Nederlandse (juister: Waalse) overste Mercurianus roept hem: “Jij en Pater Robert Persons zijn uitgekozen! We wagen het!” – “We wagen wat?!” – “We beginnen een nieuwe missie. In Engeland! Durf je?” Campion: “Waarheen mijn oversten mij ook sturen: ik dóe het!” “Goed,” zegt Mercurianus, “Jullie wandelen natuurlijk niet gewoon binnen in priesterkleding. Jullie gaan vermomd als juwelenhandelaars. Let op! Geef niet de indruk op erfenissen of anders te zeer

*Edmund Campion -
Terug in Engeland*

op geld uit te zijn! Let op! Elisabeth heeft overal in het land “speurhonden”, en ook in het buitenland zijn Engelse spionnen! Sterk de goede, lijdende katholieken! Vaar nu! Gods zegen!”

Nog terwijl ze onderweg zijn naar Engeland, vernemen de priesters Persons en Campion ... dat Engelse spionnen al van hun komst afweten! Spannend!

24 Juni 1580. Gelukt! “We zijn Engeland binnen!” Al de eerste dag preken Campion en Persons in Londen. Maar daarna: snel weg! Vluchten, verstoppen! De politie hoort ervan en houdt klopjacht! Maar daardoor horen andere katholieken ook van hun komst. En juichen van blijdschap!

Poude.

Van “schildknaap” tot “os” tot ...

Eén van de eersten die hun laat halen is ... zelf priester: Thomas Poude.

Vroeger een gevierd schildknaap van Elisabeth. Tot hij bij een gemaskerd bal uitglijdt. “Opstaan, Heer Os!” smaalt ze. Hij: “Dus zo lang duurt de glorie hier.” Elisabeth kon vaak mensen uitlechen of de huid vol schelden, zoals haar papa Hendrik. Maar ook nog met schoenen gooien. Thomas Poude heeft besloten de ware Heer te dienen: Jezus. En dus is hij priester geworden.

Maar nu ... hebben “ze” hem. Gevangen in Londen. En daar staat op een dag Campion. Poude geeft een goede raad: “Reken er maar op dat ze je op een dag ook te pakken krijgen! Schrijf nu al op wat je hier doet! Dan kunnen ze niet makkelijk iets fouts van je beweren!”

**“Campion’s Bragge”.
Een ... bom!**

En Campion schrijft het dus op. Op zijn manier. Op zijn briljante manier. Hij richt zich aan de koningin en aan de professoren van de Universiteit van Oxford en Cambridge. “Ik kom hier niet als vijand maar als vriend! Ik hoop met u al len in de Hemel te mogen komen!” En dan schrijft Campion daarin zijn “Decem Rationes”, “Tien Redenen” waarom het katholieke geloof het ware is.

Zo schrijft hij: “1. *De Heilige Schrift. Wat heeft vroegere ketters (= geloofsvervalsers) stukken uit de H. Schrift doen verwijderen? Pure wanhoop! (= Ze weten dat die delen van Gods Woord hun tegenspreken)! Zo ook nu! Luther heeft niet voor niets de Brief van de H. Apostel Jakobus een “strobrief” genoemd! Omdat de H. Geest door de apostel het omgekeerde schrijft van “Goede werken zijn niet nodig om in de Hemel te kunnen komen”!* En nog

Oxford

zeven Boeken van de H. Schrift hebben Luther en Calvijn weggegooid! Omdat die niet in Luthers of Calvijns kraam passen! Pure wanhoop!

2. De Betekenis van de H. Schrift. De H. Schrift, het Woord van God, moet je niet alleen kunnen lezen, maar ook juist begrijpen. En hoe ga je dat doen? Door de H. Geest, die aan de Kerk beloofd wordt door Jezus zelf. Aan de

Kerk als geheel. Niet aan één iemand alleen. Door te kijken hoe de woorden vanaf het begin werden begrepen. Maar Luther en Calvijn hebben Kerkvaders en Concilies weggegooid! En zelf wat op papier “gekotst”!

3. De Kerk. Heeft Jezus een zichtbare of een onzichtbare Kerk gesticht? Lees Jezus’ woorden aan de “kerken” (= bisdommen) in Azië (Apoc. 1, 3). Een zichtbare, die vanaf Jezus al meer dan 15 eeuwen bestaat! Niet de nu uitgevondene door een afvallige monnik [Luther]! Niet de “onzichtbare” van een geweldenaar, die Genève bezet houdt [Calvijn]! Laat u toch niet loshakken van de ware Kerk, die, zoals de apostel zegt, “grondsteen van de waarheid” (1 Tim 3, 15) is!

7. De Geschiedenis. Hoe zag de Kerk er uit in het begin? Laat niemand iets uitvinden! Lees de vaders van toen! Telkens als iemand het geloof

Campion's Bragge

wilde vervalsen, hebben ze ertegen geschreeuwd! Kijk hoe de Kerk vanaf de Apostelen geleid wordt vanuit Rome! En nu komen in onze tijd mannen als Luther vertellen dat ze het beter weten?

8. *Tegenspraken. Kijk hoe de verschillende protestantse dwaalleraars elkaar tegenspreken! Wie zou er dan gelijk hebben? Over Jezus, over de sacramenten ... altijd iets anders! Maar wel zijn ze het eens: "Het huwelijk is beter dan de maagdelijkheid." Jezus (Mt. 19) en Paulus (1 Kor. 7) zeggen het tegendeel!*

9. *Verschillende waarheden. Het vagevuur bijvoorbeeld. Protestantse dwaalleraars zeggen: "Het woord staat niet in de H. Schrift." Juist! Maar het woord "Drievuldigheid" ook niet! Maar wel de betekenis! [1 Kor. 3, 15] Of over het vasten. Dat zou verkeerd zijn? Jezus deed het, Mozes en Elias deden het, de apostelen deden het!*

Stuur mij gelijk welke professor of geleerde om openbaar met mij over het geloof te redetwisten! Ik heb geen schrik. Niet omdat ikzelf zo geweldig ben, maar omdat ik mij steun op het geloof van alle tijden! Luister toch, Elisabeth! Redt uzelf en uw onderdanen!"

Edmund Campion vindt een drukker. Onder levensgevaar drukt hij duizenden exemplaren van deze "Bragge". 27 juni 1581: Campion legt honderden exemplaren neer in de zalen van Oxford. Ongezien! In volle examentijd! De volgende ochtend vindt iedereen zijn schitterende verdediging van het katholiek geloof! Het slaat in als een bom!

De kloppjacht op Campion wordt opgevoerd! Maar waar zit hij?

Priest holes. Pak me dan, als je kan!

Sluwe kerels als Priester Holtby maken in huizen van gelovigen geheime kamers. Soms achter een draaiende muur achter een haardvuur! De speurhonden van Elisabeth hebben het nog nooit zo moeilijk gehad. En Campion verschijnt en verdwijnt overal in Midden-Engeland. Boste, Persons, Briant, Sherwin en andere priesters doen hetzelfde op andere plekken! Priester Holtby is zo vlug en slim, dat ze hem nooit krijgen. Hij zal sterven in 1640. Van ouderdom. Lang na Elisabeth en haar bloedhonden!

Hebbes!

Op 14 juli preekt Campion in het geheim in Lyford Grange. Maar ... één van zijn "gelovigen" is een spion. Nu hebben ze dappere Campion! Omgekeerd zetten ze hem op een paard met een plaat op zijn rug "Opstandige Jezuïet". Naar Londen. De kerker van de "Tower" in. Ondervraging: "Erkent u Elisabeth als koningin?" De ondervragers zijn verrast; Campion zegt vol overtuiging: "Ja!"

"Je kan dan bij ons bisschop of zelfs aartsbisschop van Kantelberg worden!" In de Anglicaanse kerk, wel

Priest hole doorzocht

Lyford Grange - arrestatieplaats

te verstaan. Aangeboden door de koningin, Elisabeth, zelf! Campion: “Dat kan ik nooit met een goed geweten doen!”

Campion wordt “gerekt” op de pijnbank! Twee, drie keer. En dan, in september, komt de discussie over het geloof, waarnaar Campion in zijn “Bragge” vroeg. Vóór veel toeschouwers! Campion is zó gemarteld, dat hij zijn hand niet kan opheffen. Een andere doet het voor hem. En kust die! Uit eerbied! Want Priester Campion verslaat allen met het ware, katholieke geloof! Philip, Vorst van Arundel en anderen, bekeren zich! “Laat die goede priester vrij!” schreeuwt het volk.

Wonder-bloed

14 november. Rechtbank: “Wij oordelen dat Edmund Campion wordt veroordeeld om opgehangen, opengesneden en gevierendeeld te worden!” Doodstraf! Samen met twee andere gepakte priesters: Briant en Sherwin. En wat doen ze wanneer ze dit onrechtvaardig en gruwelijk oordeel horen? Zingen! “Te Deum”! Blij martelaar te mogen worden! Nadat hij als jongeman zo laf begonnen was!

Campion gemarteld

En terwijl Edmund opengesneden wordt, spuit zijn bloed op een jonge toeschouwer: Henry Walpole. Hij was een nogal onverschillig, trots man. Maar nu hij dit heeft gezien: “Dit is het ware geloof!” Hij bekeert zich! En wordt zelf priester! In Dowaai. En hij laat ook een verdediging van het geloof drukken. Maar zijn drukker, Mr. Valengar, wordt gepakt! Verraadt hij Priester Walpole? Neen! Zijn oren worden zelfs afgesneden! En Valengar blijft sterk!

Maar Priester Walpole wordt toch door een ander verraden en gepakt! In de handen van Elisabeth’s ergste beul:

Henry Walpole

Richard Gwyn

Topcliffe! Lauwe Walpole wordt een held zoals Champion. Bekeerd door zijn bloed!

Brutaal ventje!

Ook Welshe Richard Gwynn is een briljante student in Oxford. Hij heeft een goed professor: Bullock. Die durft! Hij verdedigt de waarheid van het katholiek geloof en wordt 1558 afgezet. Maar student Gwynn is bekeerd en gaat zelfs naar het seminarie van Dowaii. Maar hij wordt dan toch geen priester. Hij keert terug naar Wrexham in Wales en wordt leraar. Dan verraad een afvallige katholiek hem in 1579. Welshe Gwynn krijgt schrik: “Nee-nee! Ik wordt braafjes anglicaan!”

Op weg naar huis wordt Richard aangevallen door zwermen kraaien en een wouw (soort roofvogel). Hij kan nog net in huis vluchten. Daar krijgt hij spijt: “Ik slappeling! Ik wil u niet meer verraden, Jezus!” Maar een ander

doet het weer met hem. Richard Gwynn wordt vastgebonden aan de preekstoel. Waar een anglicaans geestelijke preekt. En wat doet de geketende? Eerst roept hij: “Waar hebt u dat geleerd? In de bierkelder?” Dan gaat Richard met zijn kettingen rammelen, zodat niemand iets van de protestantse preek kan verstaan! Nu slepen ze Richard opzij. De anglicaanse prediker zal hem nu in de kamer leren wat hij heeft te geloven! Denkt hij. Krijgt Richard toch ineens een enorme “hoestbui”! En lang!

Dat kost hem de dood! Op 15 november 1584 moet Richard op het schavot. Hij draait zich nog één keer om: “I’ve been a jesty fellow! Ik ben nogal een brutaal ventje geweest! Als ik iemand onterecht pijn heb gedaan, vergeef me!” En dan doet men hem gruwelijk sterven. Maar hij is bij Jezus!

Dus: wij weer ...

Pounde, Champion, Gwynn, Walpole ... Allemaal eerst slap geweest, dan helden die sterven voor Jezus! In december bidden we dat de zondaars zich mogen bekeren. Zoals zij. In januari bidden en offeren we dat de vervolgde en verlaten christenen mogen standhouden. Ook zoals die dappere mannen in Engeland en Wales. En over de dappere vrouwen hebben we nog niet eens gesproken. Komt nog, als het God belieft. De vrucht van hun bloed? Veel bekeringen, vrijheid voor de katholieken in hun land. Op de duur. En voor hun zelf: hoog in de Hemel! Heilige Martelaren van Engeland en Wales, bid voor ons! Dat we mogen worden zoals u!

Pater Koenraad Huysegems

Kerstmis thuis

Verhaal voor de kleintjes

Heel de wereld lag vol sneeuw; de velden waren wit, de bomen wit, de huizen wit, alles wit van de mooie, witte sneeuw. Het was Kerstmis, huizen waren schoon geschrobd om het grote Kerstfeest mooi te vieren. Alle kribjes stonden klaar in de kerken met de herders en de schaapjes – en vol kaarsjes. Ook in de huizen hadden de kinderen hun kribje klaar gemaakt, want morgen was het Kerstmis. Dan begint de H. Mis heel vroeg, soms midden in de nacht, omdat het goddelijk Kindje Jezus ook midden in de nacht is geboren. En alle mensen die kunnen, gaan dan naar die eerste Mis, als het nog zo donker is. Maar de kleine kinderen mogen nog niet mee.

Ook Sjefke mocht niet meegaan. Wel tien keer had hij gevraagd: “Och, toe, Vader laat me meegaan; Moeder, laat me nou meegaan, ik hou zo veel van het Kindje Jezus, ik zie zo graag het stalletje en het Kindje Jezus”. Maar vader

en moeder zeiden: “Nee jongen, het is buiten veel te koud voor jou, en de weg is zo lang, je zou ziek worden. Zo gauw je groot genoeg bent en sterk, mag je mee”.

En Sjefke vond het erg jammer. Maar hij gehoorzaamde, en omdat vader en moeder het zeiden, dat hij niet mocht, daarom bleef hij dan ook thuis.

Moeder legde ‘s avonds de zondagse kleren klaar, want in de nacht moesten ze al opstaan om naar de kerk te gaan. Sjefke moest zijn avondgebed bidden, met een Weesgegroetje voor het Kindje Jezus, en dan naar bed.

Midden in de nacht stonden vader en moeder op. Ze maakten zich klaar om naar de kerk te gaan. Sjefke was ook wakker geworden; hij hoorde alles, maar hij hield zich heel stil, en deed net of hij sliep. Moeder kwam eens kijken of Sjefke nog goed sliep, en Sjefke hield zijn ogen flink dicht. Toen maakte ze een kruisje op zijn voorhoofd en bad: “Het heilig Kindje Jezus zal je bewaren!”, en dan ging ze gerust weg. De

deur werd gesloten en Sjefke bleef alleen in huis. Vader en moeder waren er niet bang voor; want ze wisten wel, dat het Kindje Jezus de brave kinderen in de Kerstnacht bewaart.

Toen vader en moeder weg waren, dacht Sjefke: Nu ben ik baas in huis; en hij dacht en dacht, wat hij zou gaan doen ... Ah, daar wist hij het ... hij zou thuis Kerstmis houden. Dadelijk stond hij op en trok zijn broek aan. Toen ging hij aan het raam kijken: hij zag vader en moeder niet meer. Maar over de witte velden scheen de zilveren maan – en ginds zag hij de kerk met de hoge toren die bijna tegen de sterren stak. De ramen van de kerk waren al verlicht – en de ramen vooraan in de kerk waren veel lichter dan de andere, want daar stond het kribje met wel honderd of duizend kaarsen.

Daar luidt de klok. – Nu begint het feest in de kerk, dacht Sjefke. Ik zal ook beginnen. Maar eerst trok hij zijn pantoffels aan, want zijn voeten waren koud geworden. Hij ging in de mooie kamer, waar het kribje klaar stond. Lucifers moest hij hebben. Waar waren die? O ja, op de schoorsteen. Sjefke klom op een stoel: maar het doosje was juist leeg. O, dan in vaders jaszak! Ha! daar waren er nog! Met een stoel klom hij

bij het kribje en stak netjes en eerbiedig de kaarsjes aan. En elke keer als hij er eentje aan had, zei hij zacht: dat is voor het Kindje Jezus. Toen ze allemaal aan waren, was het prachtig om te zien. Het Kindje Jezus lachte in zijn kribje met stro. Maria en Jozef keken ook heel blij. De engeltjes hielden hun vleugels omhoog, uit eerbied voor hun kleine koning. De bloempjes rondom knikten en de vlammen van de kaarsen waren als echte, levende sterretjes.

Nu begint in de kerk het orgel te spelen en de mensen zingen voor het Kindje Jezus – dat ga ik ook doen, dacht Sjefke. En hij ging recht voor het stalletje staan en keek naar het lieve Kindje Jezus, en toen zong hij de liedjes, die hij op school had geleerd ... hij zong zo mooi ... “Wees gegroet, O Kindeke zoet, O Jezu mijn in Uw kribbeke klein”. – Dat liedje was uit. Hij kende er nog een: van de engeltjes bij de kribbe: “De eng’len kwamen uit de hemel gevlogen. Ze zaten voor ‘t Kindeke neergebogen, ze zongen: Jezuke, Jezuke zoet, wat zijt Gij voor de mensen goed. Gloria! Gloria!”

Nu gaat de pastoor preken over het Kindje Jezus voor de mensen in de kerk, dacht Sjefke. Dat ga ik ook doen. Hij klom op een stoel, en heel de kamer moest luisteren. En hij preekte: Deze nacht is het Kindje Jezus geboren, het is uit de hemel gekomen in het stalleke van Bethlehem, en veel engelen kwamen mee. En Maria en Jozef waren er ook – en een os en een ezel. Toen kwamen de herders, en die zongen: Gloria, en ze bogen voor het Kindje Jezus. En de drie koningen kwamen ook al met hun ster, en ze gaven het Kindje Jezus veel goud, wierook en ... en ... – Dat laatste

wist Sjefke niet meer en daarom was de preek uit.

Klop – klop – ging het op de deur. – Wat zou dat zijn? Op zijn tenen ging hij naar de deur. – Zou hij ze open maken? Zo midden in de nacht! Hij pakte de sleutel en deed de deur open ... Wat was dat! ... Daar op eens – veel licht, prachtig licht – en ... in dat licht een glanzende engel. Sjefke schrok eerst. Maar hij zag dadelijk, dat het een engel was en toen was hij heel gerust. En de engel zei heel vriendelijk: “Wees maar niet bang, ik kom uit de hemel. Het Kindje Jezus heeft mij gestuurd om je te helpen het Kerstfeest mee te vieren. De grote mensen vieren het feest in de kerk, wij zullen het hier in huis vieren. Mogen er nog meer engelen komen?”

Sjefke lachte en dacht: nou, zulke goede engelen wil ik wel hebben om feest te vieren, en hij zei: “Ja, ja, mooi, mooi – laat ze maar komen, zoveel als ze willen”. En hij deed de deur wijd open. En nu zag hij een hele rij mooie engelen, een lange rij, uit de hemel, door de lucht – tot de deur toe; een rij helemaal in het licht, heerlijk hemels licht – en die lange rij, die grote troep engelen kwam binnen, allemaal binnen. Sjefke lachte tegen iedere engel, hij lachte maar, toen al die engelen binnen kwamen. En hij dacht: Ze kunnen allemaal zeker niet binnen, maar dat ging wel. En toen ze allemaal binnen waren, was het binnen ook vol prachtig, hemels licht.

En die eerste, de grootste engel zei tegen Sjefke: “Nu zullen we Kerstfeest gaan vieren. Nu zijn er engelen genoeg. Waar is ‘t kribje?” En Sjefke zei: “Dat is goed, kom maar hier in de mooiste kamer, alles is klaar?” En Sjefke ging

voorop, en die grote engel ging mee, en alle engelen gingen mee in de kamer.

Sjefke stond midden voor het kribje en alle engelen rondom, heel stil en heel eerbiedig. O wat was dat mooi! Al die prachtige engelen rondom het kribje van Sjefke – en overal dat heerlijke hemelse licht! En toen ze allemaal klaar stonden, zei de grote engel: “Nu Sjefke, moet jij je liedje zingen, wij zingen mee”. En Sjefke begon en alle engelen zongen mee – zachtjes – maar mooi en fijn – net zo mooi en fijn als in de hemel.

Toen het eerste lied uit was, het tweede; en alle engelen zongen weer mee, zo fijn, zo mooi, dat Sjefke dacht, dat hij in de hemel was. En hij zelf kon nu ook veel mooier zingen, hij zong nu als een echte engel.

Maar, toen het tweede liedje nog niet helemaal uit was, hielden al de engelen opeens stil, allemaal opeens. – Sjefke dacht: Wat is dat toch? – hij durfde alleen niet doorzingen. En al de engelen keken naar de deur en bogen heel diep – en Sjefke keek ook naar de deur ... en ... en ... O, daar was het Kindje Jezus zelf – ja – het Kindje Jezus zelf – met een blinkend rood kleed aan, vol gouden sterren, een gouden kroon op Zijn hoofd – een krans van rozen om Zijn hals, en op Zijn borst een kruis van het fijnste goud, dat blonk als de zon! Diep bogen de engelen, en Sjefke? – Sjefke wist niet, wat hij moest doen – hij boog ook al, net als de engelen.

Maar het Kindje Jezus kwam binnen, keek naar Sjefke, en kwam recht naar Sjefke toe. Sjefke meende al gauw op zijn knieën te gaan zitten, maar het Kindje Jezus was al bij hem en nam hem bij de hand. Het keek hem heel vriendelijk aan en lachte tegen hem. O wat

voelde Sjefke zich ineens blij en gelukkig! Hij wilde iets zeggen tegen het Kindje Jezus; dat Het zo goed was, en dat hij er zoveel van hield – maar – hij kon niet, zo blij was hij. En hij hoefde het ook niet te zeggen, want het Kindje Jezus kon dat wel in zijn ogen zien.

Toen keek het Kindje Jezus even de engelen aan, en opeens, opeens volop muziek, muziek op fluiten en harpen, muziek op violen en orgels: iedere engel had zijn muziekinstrument in de hand, en allen maakten muziek – hemelse muziek. Sjefke keek naar al die zingende en fluitende engelen – hij wist niet wat hij hoorde: want zo'n muziek was er nooit in de kerk, en nergens bij de mensen.

Toen de muziek uit was, zegende het Kindje Jezus het brave Sjefke met een kruisje. En het was net of er een straaltje licht van het gouden kruis van de borst van het Kindje Jezus naar het hart van Sjefke ging, en hij voelde opeens, dat hij braaf en heilig was. Daarop keerde het Kindje Jezus zich om, om weg te gaan; en de engelen gingen

in twee rijen staan, en het Kindje Jezus ging er tussen door. Sjefke keek Het na – de engelen gingen met het Kindje Jezus mee, zachtjes – zachtjes. Ze gingen door de deur naar buiten en het hemels licht ging mee.

Sjefke stond maar te kijken, en toen ze allen weg waren, stond hij daar nog en dacht almaar aan het Kindje Jezus en de engelen. Toen het hemels licht ook weg was, ging hij gauw naar de deur, om te kijken of hij er nog engelen en licht zou zien. Maar, hij zag niets ... hij keek naar boven ... daar stonden de gouden sterren aan de donker blauwen hemel, en Sjefke dacht: Daarboven is het Kindje Jezus en de engelen, o, was ik daar ook. O, mocht ik maar mee gaan!

Dan deed hij de deur weer op slot, ging langzaam naar de kamer ... alles weg; alleen zijn eigen kribje met de kaarsjes, die nog zachtjes brandden. Op zijn knieën ging hij zitten en bad nog een hele tijd, met zijn ogen naar het Jezuskindje. Toen deed hij de kaarsjes uit – nu was het weer donker – en heel zachtjes ging hij weer naar zijn bed, en zo gauw hij in zijn bed lag, deed hij zijn ogen toe, en hij sliep.

Maar bij het slapen dacht hij nog de hele tijd aan het Kindje Jezus, aan het goede Kindje Jezus!

De kerk was uit. Vader en moeder kwamen terug. Ze hadden zo gebeden. Ze vonden Sjefke nog mooi slapend in zijn bed. O wat waren ze blij! – Het was ook zo'n mooi feest; maar ze wisten niet, dat het daar in huis nog veel mooier feest was geweest voor Sjefke.

Juffrouw Elly

Puntje

Luister eens,
het Puntje van december is:

Het weekplannetje van de Advent volgen!

En voor januari:

Gehoorzaam zijn thuis en op school!

Beste Kruisvaarders,

Ik wens jullie van harte een gezegend Nieuwjaar! O, ik zie dat jullie de wenkbrauwen fronsen en denken: “De pater is er wel héél erg vroeg bij om dat te zeggen, begin december! Is Nieuwjaar niet pas eind december, begin januari?”

Neen, beste Kruisvaarders, ik bedoel een gezegend kerkelijk Nieuwjaar. We zijn immers in de Adventstijd aangekomen. Met de Adventstijd start een nieuw kerkelijk jaar en dat begint reeds in december. Het kerkelijk jaar start door ons vier weken op de komst van Jezus voor te bereiden, om dan Jezus' geboorte op Kerstmis te vieren. Vervolgens zullen we Jezus in de zondagsevangelieën leren kennen, leren leven naar Zijn voorbeeld en Hem begeleiden naar Zijn grote Offer op de Calvarieberg op Goede Vrijdag en Zijn Verrijzenis op Paaszondag. Tijdens Zijn verblijf op aarde zal Jezus ons alles leren en schenken wat wij nodig hebben om met de genade onze ziel te redden: de catechismus

en de sacramenten. Dan zal het vanaf Pinksteren, wanneer de H. Geest ons als Helper wordt geschonken, aan ons zijn om tijdens de 24 weken na Pinksteren te groeien tot ware katholieke jongens en meisjes van serieus formaat! Tot evenbeelden van Jezus en Maria! De 24^e en laatste zondag na Pinksteren staat symbool voor het einde van de wereld en het daarmee

Weekplannetje van de Advent

Zondag	Het Magnificat bidden.	Donderdag	Vrijwillig bij de afwas meehelpen of de tafel dekken en afruimen.
Maandag	Tevreden zijn met alles; niet klagen: n.k.!	Vrijdag	Niet snoepen. (Na Kerstmis wordt dit: op deze dag minstens eenmaal met iemand iets delen.)
Dinsdag	Niet snoepen. (Na Kerstmis wordt dit: op deze dag minstens eenmaal met iemand iets delen.)	Zaterdag	Alles direct op zijn plaats leggen; mijn kamer opruimen.
Woensdag	Op het eerste teken opstaan.		

verbonden Laatste Oordeel. Deze 24^e zondag na Pinksteren is het einde van het kerkelijke jaar. En dan begint alles opnieuw met de Adventstijd. Daarom kunnen we nu werkelijk zeggen bij het begin van het nieuwe kerkelijke jaar: “Gezegend Nieuwjaar”: dat Jezus je vele genaden mag schenken en je er zo goed van gebruik mag maken dat je heilig wordt!

Beste Kruisvaarders, praten we nu over het **puntje van de maand december**. Zoals vermeld zijn we in de mooie Adventstijd aangekomen! Een

tijd van voorbereiding en verlangen! Jullie kennen zeker dat leuke gevoel van het huis te versieren, samen met mamma in de keuken het feestmaal en de feesttafel te bereiden en dan te wachten tot op het moment dat ... eindelijk ... de deurbel gaat en de langverwachte gast voor de deur staat: opa, oma of kennissen.

Ook de Adventstijd kent dat gevoel van verlangen. Wij zien zo uit naar Jezus' komst dat we ongeduldig vragen: hoe lang nog? Hoe lang nog? Wanneer is het Kerstmis? Wanneer komt Jezus, onze Vriend en Koning? In de kerk wordt daarom voor ieders ogen een mooie groene, met kaarsen versierde krans opgehangen. Elke zondag wordt er een nieuwe kaars ontstoken. En zo weten we: 1 kaars, 2 kaarsen, al halverwege ... Jezus moet al onderweg zijn ... drie kaarsen, bijna ... en dan “jaaaa eindelijk” vier kaarsen: Jezus komt deze week op Kerstdag! Op 25 december!

Beste Kruisvaarders, bereiden we ons tijdens deze tijd van verlangen voor op Kerst, maar niet alleen door het plaatsen van de mooie Kerststal of het hangen van kerstverlichting! Dat is natuurlijk heel goed en gezellig, het hoort erbij, maar bereiden we vooral onze ziel voor. Kerstmis is niet enkel gezelligheid voor ons! Wat is er namelijk zo erg in het gehele Kerstverhaal? Dat er niemand een plekje voor Jezus, Maria en Jozef had voorbereid toen ze in Bethlehem aankwamen. Omdat iedereen aan zichzelf dacht, moest de H. Familie onderkomen zoeken in een stal, in weer en wind. Laten we dat niet opnieuw gebeuren! Bereiden we dus vooral onze ziel op Jezus' komst voor en dit met het ons inmiddels bekend adventsplannetje.

Beste Kruisvaarders, wat we in dit adventsplannetje doen, is eigenlijk dat wat de H. Johannes de Doper als Voorloper van Jezus voor Jezus' komst uitriep tot de Joden: "Doe boete! Bekeer u! Doe goede werken!" De H. Kerk roept ons daarom in navolging van Johannes' boodschap op tot gebed (doen we op zondag door het Magnificat te bidden), tot boete (geen vieruurtje en direct opstaan) en tot aalmoezen geven (meehelpen bij afwas etc.). Hangen we het adventsplannetje boven ons bed zodat we elke dag er onmiddellijk aan herinnerd worden. Zo zal onze ziel goed voorbereid en rijkelijk versierd zijn tegen de komst van Jezus.

Indien jullie het dagelijkse voorgestelde goede werkje hebben verricht,

mogen jullie het Puntje aankruisen op de Schatkist!

Het **puntje van januari** is gehoorzaam zijn thuis en op school. Let er maar eens op hoe vaak je ouders iets moeten zeggen of vragen? Soms meerdere keren na elkaar ... dat is niet goed. Eén keer zou genoeg moeten zijn. Als Kruisvaarders zijn we soldaten en die moeten bevelen kunnen opvolgen!

Jezus leert het ons door Zijn eigen voorbeeld. Waarom bestaat Kerstmis? Omdat Jezus uit gehoorzaamheid aan Zijn hemelse Vader op aarde kwam om eerherstel te bieden voor de zonde en ons te verlossen. Bovendien heeft Jezus 30 jaar lang gehoorzaam willen zijn aan mensen: Jozef en Maria. Dus datzelfde verwacht Jezus ook van ons!

Niet alleen Jezus, maar ook Maria en Jozef waren gehoorzaam. Zij waren bijvoorbeeld gehoorzaam aan de keizer door zich naar Bethlehem te

begeven voor de volkstelling. Verder gehoorzaamde de H. Jozef de engel die hem aanmaande naar Egypte te vluchten en opnieuw na enige jaren om naar Nazareth terug te keren. Dat is zeker niet zo gemakkelijk geweest: telkens opstaan, telkens vertrekken en telkens opnieuw een bestaan opbouwen. Maar wij lezen nooit dat Jozef of Maria zuchtte of sprak: “Moet dat nu weer?” “Ik wil liever zulks of zo!” Neen, ze gehoorzaamden graag en prompt! Gehoorzaamheid is dus echt een puntje voor de Kersttijd!

Tot slot nog dit verhaaltje betreffende de gehoorzaamheid om jullie moed te geven om tijdens geheel de maand januari en ook nog nadien deze mooie deugd te beoefenen:

Op zekere dag bad de H. Gertrudis in haar kamertje in het klooster. Ze dacht: “*Wat zou ik toch graag O.L. Heer eens zien!*” Opeens was er veel licht in haar kamer. Het Kindje Jezus stond voor haar. Gertrudis voelde zich dolgelukkig. Toen werd er echter aan de deur geklopt. “*Zuster Gertrudis, kom mee naar de keuken!*” “Hoe jammer,” dacht Gertrudis. “eindelijk is Jezus eens bij mij en nu moet ik weg”. Maar ze moest gehoorzaam zijn. Toen ze haar werk in de keuken had verricht, keerde ze direct terug naar haar kamer. Toen ze haar kamer naderde, viel haar iets vreemds op. Er kwam licht vanonder haar deur tevoorschijn. Ze opende de kamerdeur en wat zag ze? Gertrudis zag Jezus niet meer als een kindje, maar levensgroot en schitterend vol glans voor haar staan. “*Hoe mooi bent U Jezus!*”, sprak Gertrudis.

over uw overste die u naar de keuken riep, evenzo gegroeid ben in uw ziel! Ik heb er meer bezit van genomen en u genade geschonken. De gehoorzamen verlaat Ik bovendien nooit en zie daarom ben Ik nog steeds hier, tot na uw verrichte arbeid!”

“Maar Heer, U bent veel groter geworden!” Jezus sprak: “Lieve Gertrudis, ik deed dit om aan u te tonen dat Ik door uw gehoorzaamheid tegen-

Beste Kruisvaarders, laten ook wij Jezus in onze ziel groeien door de genade en de deugden, vooral die van gehoorzaamheid! Als je ‘s avonds eerlijk kan zeggen dat je thuis en op school gedurende de dag steeds stipt – op het eerste woord – hebt gehoorzaamd, dan mag je het Puntje aankruisen! Veel goede moed! Succes!

Een gezegende Adventstijd en Gods zegen,

*Pater Matthias De Clercq
EK-Kruisridder*

Schatkisten

Hoe vol waren de Schatkisten van oktober en november?

	okt.	nov.
Aantal Schatkisten:	20	12
Dagelijkse Toewijding	774	515
H. Mis	93	104
H. Communie	78	94
Geestelijke Communie	182	276
Offers	592	361
Tientjes	1.923	1.181
Bezoek aan het Allerheiligste	19	24
Meditatie	152	116
Goed Voorbeeld	354	235
Puntje	502	335

De Geschiedenis van de Kerk

Pastoor W. Nolet

De uitbreiding in de eerste eeuwen Vestiging van het Christendom

Het is te begrijpen, dat de Apostelen na de Hemelvaart zich terugtrokken in de opperzaal. Ze waren onder de indruk van het vertrek van de Meester. Maar misschien nog meer onder de indruk van de geweldige opdracht, die ze hadden gekregen: “Ga en onderwijs alle volkeren”. Na de Verrijzenis waren ze maar weer rustig gaan vissen op het meer van Galilea. Dat was nu voorbij. Ze zullen hun eeltige handen wel eens hebben bekeken: “En nu moeten we ze alleen maar gebruiken om te dopen”. In hun hoofd was het nog een warwinkel van allerlei denkbeelden en indrukken, ze wisten nog geen orde erin te brengen; en van de eigenlijke betekenis van hun opdracht hadden ze niet meer dan een wazig begrip: nu moesten die bonkige mannen alle volkeren tot hun leerlingen gaan maken. Palestina hadden ze doorkruist, van de rest van de wereld hadden ze wel eens gehoord; nu moesten ze de wijde wereld in! Hoe zou dat allemaal gaan?

Op de vijftigste dag kwam de H. Geest over hen. Toen waren alle moeilijkheden overwonnen. Wat hun beloofd was, gebeurde. De H. Geest leerde hun alles en bracht hun alles te binnen, wat de Meester ooit had gezegd; onder de invloed van de H. Geest kreeg nu elk begrip zijn juiste betekenis en ze zagen het verband tussen de waarheden onderling. Ze begrepen, dat de inhoud van hun prediking moest zijn: Jezus Christus is de Zoon van God en de Redder van de wereld, omdat Hij God met de mensen heeft verzoend door Zijn kruisdood. Zo traden ze uit de zaal en begonnen die grote waarheid te verkondigen

voor al de Joden, die uit de hele wereld in Jeruzalem waren samengekomen.

En wat het wonderlijkste was, de Meester, die altijd zo klaar en zo innemend had gesproken, had nauwelijks geloof gevonden; niettegenstaande al Zijn wonderen werd Hij gekruisigd ... en nu ging het vanzelf. De mensen geloofden bij duizenden en lieten zich dopen. Want de H. Geest, die over de Apostelen was gekomen, werkte ook in de mensen. Terwijl ze de Apostelen hoorden spreken, ieder in zijn eigen taal, verlichtte de H. Geest hun verstand en bewoog Hij hun wil om het woord gelovig aan te nemen.

Op die dag is de Kerk feitelijk gesticht. Het schip van de Kerk, waarop Petrus het commando voert, begon zijn vaart over de zee van de wereld en het zal doorvaren tot het einde van de tijden, zolang de H. Geest, door Jezus gezonden, het Zijn wind in de zeilen blaast.

De Kerk breidt zich uit met een wonderlijke snelheid. Eerst richt zij zich tot de Joden, maar weldra wordt Petrus in een visioen herinnerd aan de algemeenheid van de ontvangen zending tot "alle volken" en hij neemt te Caesarea de eerste heidenen in de Kerk op. Dat Christus, die in de Kerk – Zijn Mystiek Lichaam – voortleeft, teken van tegenspraak is, ondervindt de Kerk van het begin af; de eerste martelaar Stefanus valt binnen twee jaar na het eerste Pinksterfeest, maar de man, die met instemming de marteling bijwoonde en die naar Damascus reisde om de christenen te vervolgen, wordt onderweg van Saulus tot Paulus en hij brengt het Evangelie over de hele toenmaals bekende wereld, de landen rondom de

Middellandse Zee. De missiereizen van Paulus zijn ons uitvoerig beschreven in de Handelingen van de Apostelen, maar ook de andere Apostelen hebben missiereizen gemaakt, waarvan zo goed als niets met zekerheid bekend is. Wel weten we, dat Petrus naar Rome ging en daar in 67 (?) de marteldood stierf. Het eerste groeiproces van de Kerk is ons dus slechts heel vaag bekend.

Het zijn niet alleen de Apostelen geweest, die aan de uitbreiding van de Kerk werkten. We zien hen dadelijk medewerkers aanstellen in het bewustzijn, dat het werk ook na hun dood moet worden voortgezet: tot het einde van de tijden. Die medewerkers zijn geestelijken, die aangesteld worden door wijding, maar ook leken, die ofwel van God buitengewone gaven ontvingen ofwel allerlei diensten verrichtten, zoals Aquila en Priscilla en zoveel anderen, die in de Handelingen en de Brieven worden genoemd. Het is niet vermetel te veronderstellen, dat na het eerste begin de leken, die in de Kerk waren opgenomen, op hun reizen het Christendom hebben bekend gemaakt; men denkt hierbij aan soldaten en ambtenaren en kooplieden, die het hele Romeinse Rijk rondtrokken langs het uitstekende weggennet te water en te land.

Paulus bij Aquila en Priscilla

Jaarprogramma 2019 / 2020

Wanneer?		Waar?	Wat?
van	t/m		
18-12		Gerwen	Gulden Mis
27-12	29-12	Moergestel (NL)	E.K.-Kerstkamp
2020			
03-02		Zaitzkofen	Lagere Wijdingen J. De Bruyn
03-02	08-02	Antwerpen	Geestelijke Oefeningen (heren)
15-02		Antwerpen	Bijeenkomst Militia Immaculatae (MI)
21-02	23-02	Someren (NL)	Gezinsweekeinde
01-03		Gerw./Lei./ Utr.	Vastenbezinning (+Derde Orde FSSPX)
08-03	09-03	Gerwen/Leiden	Pater K. Stehlin over MI
21-03	22-03	Amsterdam	Stille Omgang
22-03		Utrecht	H. Vormsel en Pontificale Mis
25-04		Gerwen	Derde Orde FSSPX
03-05		Göppingen (D)	Eerste Professie Zr. Maria Lidwina
17-05		Gerwen	Torendag
21-05		Gerwen	Eerste H. Communie
30-05	01-06	Frankrijk	Bedevaart Chartres-Parijs
14-06		Gerwen	Sacramentsprocessie
27-06		Gerwen	Derde Orde FSSPX
27-06		Zaitzkofen (D)	Priesterwijdingen
29-06		Ecône (CH)	Priesterwijdingen
20-07	25-07	Antwerpen	Geestelijke Oefeningen (gemengd)
02-08	11-08	Tot nader bericht	EK-jongens/meisjeskamp
29-08	30-08	Nederland	Bedevaart Gorcum-Brielle
05-09		Bonheiden (B)	Sportdag van de Traditie
07-09	12-09	Antwerpen	Mariale Retraite (gemengd)
12-09		Gerwen	Derde Orde FSSPX, bedevaart
03-10		Banneux	Bedevaart District Benelux
10-10		Gerwen	Aanbiddingsdag
11-10		Leiden	Parochiefeest
12-10	17-10	Antwerpen	Geestelijke Oefeningen (dames)
17-10	25-10	Frankrijk/Spanje	Reis Jong Katholiek Initiatief
24-10	25-10	Lourdes	FSSPX 50-jarig jubileum
08-11		Utrecht	Parochiefeest
14-11		Gerwen	Derde Orde FSSPX
21-11		Antwerpen	Bijeenkomst MI
22-11		Gerwen	Parochiefeest met Sinterklaas
22-11		Leiden	H. Cecilia-Koordag
28-11	29-11	Antwerpen	J.K.I. internationaal

Liturgische Kalender 2020

Deze is weer verkrijgbaar
in onze kerken/kapellen,
of op aanvraag bij
Br. René Maria:
tel: +32-499 69 29 04,
per e-mail:
br.renemaria@fsspx.email

Elke maand heeft een foto
met passende spreuk.

Prijs:
groot (A3) € 8,- en
klein (A4) € 6,- Euro

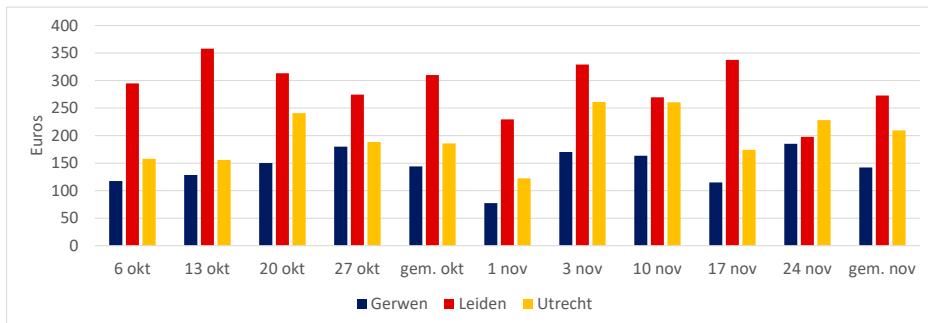

1. Wij komen te zamen
Onder 't sterrenblinken,
Een lied moet weerklinken
Voor Bethlehem.
Christus geboren
Zingen d' eng'lenkoren.
Keervers:
Kom, gaan we Hem aanbidden, (3x)
Onze Heer.
2. Drie wijzen met wierook
Kwamen er van verre,
Zij volgden Zijn sterre
Naar Bethlehem.
Herders en wijzen
Komen Jezus prijzen.
3. Ook wij, uitverkoren,
Mogen U begroeten,
En kussen Uw voeten,
Emmanuël.
Wij willen geven
Hart en geest en leven.
4. O Kindeke Jesu,
Heeft ons hart gestreden,
Geleden, gebeden:
Het was om U.
Schenk ons de vrede,
Dit is onze bede.

Onze Overledenen

Hr.	M.	Soputan	Tiel	02	12	2013
Mevr.	J.H.	Breebaart-Wagenaar	Krommenie	05	12	2009
Mevr.	M.C.	Peijnenborg-Hamers	Tilburg	06	12	1987
Hr.	P.A.	Galama	Hoorn	06	12	1997
Hr.	J.	Hoogland	Rijswijk	07	12	1992
Mevr.	M.	Franssen-Saelmans	Steyl	08	12	2000
Mevr.	M.G.	Mul	Montzen (B)	09	12	1988
Mevr.	P.M.	Bongers-Hüneker	Aarle-Rixtel	09	12	2001
Mevr.	A.J.	Hoogland -Kok	Emmen	09	12	2010
Mevr.	W.M.	Galama	Amersfoort	09	12	2011
Mej.	M.P.	van Kemenade	Geldrop	10	12	2000
Hr.	J.J.	Joosen	Breda	12	12	2000
Hr.	W.J.R.	Koekkoek	Amsterdam	14	12	1995
Mevr.	S.J.W.	Smeets	Soesterberg	18	12	2004
Mevr.	J.S.	Besouw-de Bruin	Grubbenvorst	19	12	2002
Mevr.	M.N.	van Dijk- de Gouw	Tilburg	19	12	2004
Hr.	J.J.M.	Gadiot	Heerlen	28	12	2000
Hr.	N.J.R.	van Doeveren	Delft	29	12	1988
Hr.	J.H.	van Stijn	Sliedrecht	30	12	1990
Hr.	G.B.	Meulman	Nieuwe Pekela	30	12	2003
Hr.	B.J.	Frederiks	's Hertogenbosch	31	12	2010
Mevr.	G.H.	Haugk-Langerbeins	Utrecht	01	01	2006
Hr.	J.F.	Koks	Maastricht	02	01	2016
Hr.	H.H.	Pelgrom	Ede	05	01	2000
Mevr.	H.	Vermeulen-Lurnej	Maastricht	08	01	1992
Hr.	W.A.P.	Bakermans	Wageningen	08	01	1994
Mevr.	A.	Suerink-Scholten	Arnhem	11	01	1996
Mevr.	A.M.	v. Avesaat-Burhenne	Tegelen	11	01	2002
Mevr.	A.F.M.	Messing-Bakker	Amersfoort	14	01	2009
Mej.	M.W.	Schretlen	As (B)	16	01	2002
Mevr.	M.G.H.	Huberts-Hendriks	Venlo	20	01	2019
Hr.	J.A.	Daniëls	Nootdorp	18	01	1987
Hr.	M.	van de Linden	Eindhoven	21	01	2006
Hr.	R.R.	Freeman	Valkenswaard	21	01	2007
Hr.	A.M.	van Os	Groesbeek	24	01	2009
Mevr.	E.J.	van Diggele	Rotterdam	24	01	2011
Hr.	J.T.	Vloet	Boxmeer	25	01	1998
Hr.	P.L.	Tan	Amsterdam	25	01	2003
Mevr.	J.P.	Kühr-Langras	Leidschendam	30	01	2016

Collecten in de maanden oktober en november 2019

De **missiecollecte** van Nederland op 20 oktober jl. voor de renovatie van onze lagere school van het Kind Jezus in La Reja, Argentinië heeft € 618,18 opgebracht.

Hartelijk dank namens de kinderen!

20 + C + M + B + 20

Onderstaand gebed kunt u gebruiken
voor de huiszegening met
driekoningenwater en wierook!

Zegen, o Heer, almachtige God, dit huis, opdat daarin mogen wonen gezondheid, kuisheid, kloekmoedige deugd, ootmoed, goedheid, zachtmoedigheid, vervulling van de wet en dankbaarheid jegens God, de Vader en de Zoon en de heilige Geest; en deze zegen mag blijven over dit huis en al zijn bewoners. Door Christus onze Heer. Amen.

**Met gezegend krijft u volgende formule boven de voor- en achterdeur
(of op de bovendorpel):**

20 + C + M + B + 20

Betekenis van deze formule:
Christus mansionem benedicat! (Christus moge dit huis zegenen!)

Kalender Gerwen

December

zo.	1	10.30	Hoogmis	1^e zondag v.d. Advent (1^e kl.); kinderzegen
			13.00	1 ^e voordracht
Advents- bezinning			13.45	meditatie in stilte
			14.15	2 ^e voordracht
			15.00	Lof met Rozenhoedje
			16.00	einde
ma.	2	18.30	H. Mis	H. Bibiana, maagd en mart. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent
di.	3	18.30	H. Mis	H. Franciscus-Xaverius, bel. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent
wo.	4	7.15	H. Mis	H. Petrus Chrysologus, biss. en kerkl. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en H. Barbara, maagd en mart.
do.	5	17.30	Lof	Eerste donderdag v.d. maand, Votiefmis O.H.J.Chr. Hogepriester (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en v.d. H. Sabbas, abt
		18.30	H. Mis	
vr.	6	17.30	Lof	Eerste vrijdag v.d. maand, Votiefmis v.h. H. Hart van Jezus (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en v.d. H. Nicolaas, biss. en bel.
		18.30	H. Mis	
za.	7	9.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en v.d. H. Ambrosius, biss. en kerkl.; daarna uitstelling tot 13.00 uur
		10.30	Onderricht	<i>Godsdienstlessen</i>
zo.	8	10.30	Hoogmis	Onbevleete Ontvangenis v.d. H. Maagd Maria (1^e kl.); ged. 2^e zondag v.d. Advent
ma.	9	18.30	H. Mis	van de Advent (3 ^e kl.)
di.	10	18.30	H. Mis	van de Advent (3 ^e kl.); ged. H. Melchiades, paus en mart.
wo.	11	7.15	H. Mis	H. Damasus I, paus en bel. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent
do.	12	17.30	Lof	v.d. Advent (3 ^e kl.)
		18.30	H. Mis	
vr.	13	7.15	H. Mis	H. Lucia, maagd en mart. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent
za.	14	9.00	H. Mis	v.d. Advent (3 ^e kl.)
		10.30	Onderricht	<i>Godsdienstlessen</i>

zo. 15	10.30	Hoogmis	3^e zondag v.d. Advent (1^e kl.), <i>Gaudete</i>
ma. 16	18.30	H. Mis	H. Eusebius, biss. en mart. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent
di. 17	18.30	H. Mis	van de Advent (2 ^e kl.)
wo. 18	6.30	gez. H. Mis	Gulden Mis ; ged. v.d. Quatertemperdag in de Advent; <i>vasten en onthouding aanbevolen</i>
do. 19	17.30	Lof	
	18.30	H. Mis	van de Advent (2 ^e kl.)
vr. 20	7.15	H. Mis	Quatertemperdag in de Advent (2 ^e kl.); <i>vasten en onthouding aanbevolen</i>
za. 21	9.00	H. Mis	H. Thomas, apostel (2 ^e kl.); ged. v.d. Quatertemperdag in de Advent
zo. 22	10.30	Hoogmis	4^e zondag v.d. Advent (1^e kl.)
ma. 23	18.30	H. Mis	van de Advent (2 ^e kl.)
di. 24	7.15	H. Mis	Vigilie van Kerstmis (1 ^e kl.)
	23.00	Kerstwake	
wo. 25	0.00	Nachtmis	Hoogfeest van Kerstmis (1^e kl.);
	9.45	Dageraadsmis	in de Dageraadsmis ged. H. Anastasia, mart.
	10.30	Dagmis	
do. 26	10.30	Hoogmis	Tweede Kerstdag, H. Stefanus, eerste mart. (2^e kl.); ged. v.h. octaaf
vr. 27	7.15	H. Mis	H. Johannes, apostel en evangelist (2 ^e kl.); ged. v.h. octaaf
za. 28	9.00	H. Mis	HH. Onnozele Kinderen, mart. (2 ^e kl.); ged. v.h. octaaf; <i>kinderzegen</i>
zo. 29	10.30	Hoogmis	Zondag onder het octaaf van Kerstmis (2^e kl.)
ma. 30	18.30	H. Mis	v.h. octaaf van Kerstmis (2 ^e kl.)
di. 31	16.00	H. Mis	v.h. octaaf van Kerstmis (2 ^e kl.); ged. H. Sylvester, paus en bel.; daarna Lof met Te Deum (<i>volle aflat</i>)

Januari

wo. 1	10.30	Hoogmis	Octaafdag van Kerstmis, Besnijdenis van de Heer (1^e kl.); <i>voor de Mis Veni Creator (volle aflat); verplichte feestdag</i>
do. 2	17.30	Lof	Eerste donderdag v.d. maand, Votiefmis
	18.30	H. Mis	O.H.J.Chr. Hogepriester (3 ^e kl.)
vr. 3	17.30	Lof	Eerste vrijdag v.d. maand, Votiefmis v.h. H. Hart van Jezus (3 ^e kl.)
	18.30	H. Mis	
za. 4	9.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); daarna uitstelling tot 13.00 uur

zo.	5	10.30	Hoogmis	Feest v.d. H. Naam Jezus (2^e kl.); kinderzegen; daarna wijding Driekoningenwater
ma.	6	18.30	gez. H. Mis	Verschiĳning van onze Heer, Driekoningen (1^e kl.); na de Mis zegening van wierook en krijt
di.	7	18.30	H. Mis	door de week (4 ^e kl.)
wo.	8	7.15	H. Mis	door de week (4 ^e kl.)
do.	9	17.30	Lof	
		18.30	H. Mis	door de week (4 ^e kl.)
vr.	10	7.15	H. Mis	door de week (4 ^e kl.);
za.	11	9.00	H. Mis	O.L. Vrouw op zaterdag (4 ^e kl.); ged. H. Hyginus, paus en mart.
		10.30	Onderricht	Godsdienstlessen
zo.	12	10.30	Hoogmis	1^e zondag na Driekoningen, Feest v.d. H. Familie (2^e kl.); na de Mis toewijding van de gezinnen aan de H. Familie
ma.	13	18.30	H. Mis	Gedachtenis v.h. Doopsel van Onze Heer (2 ^e kl.)
di.	14	18.30	H. Mis	H. Hilarius, biss. en kerkl. (3 ^e kl.); ged. H. Felix, mart.
wo.	15	7.15	H. Mis	H. Paulus, eerste kluizenaar, bel. (3 ^e kl.); ged. H. Maurus, abt
do.	16	17.30	Lof	
		18.30	H. Mis	H. Marcellus I, paus en mart. (3 ^e kl.)
vr.	17	7.15	H. Mis	H. Antonius, abt (3 ^e kl.)
za.	18	9.00	H. Mis	O.L. Vrouw op zaterdag (4 ^e kl.); ged. H. Prisca, maagd en mart.; <i>begin van de Internationale Bidweek voor de Eenheid van de Christenen</i>
		10.30	Onderricht	Godsdienstlessen
zo.	19	10.30	Hoogmis	2^e zondag na Driekoningen (2^e kl.)
ma.	20	18.30	H. Mis	H. Fabianus, paus en H. Sebastianus, mart. (3 ^e kl.)
di.	21	18.30	H. Mis	H. Agnes, maagd en mart. (3 ^e kl.)
wo.	22	7.15	H. Mis	HH. Vincentius en Anastasius, mart. (3 ^e kl.)
do.	23	17.30	Lof	
		18.30	H. Mis	H. Raymundus van Pennafort, bel. (3 ^e kl.); ged. H. Emerentiana, maagd en mart.
vr.	24	7.15	H. Mis	H. Timotheus, biss. en mart. (3 ^e kl.)
za.	25	9.00	H. Mis	Bekering van de H. Paulus, apostel (3 ^e kl.)
		10.30	Onderricht	Godsdienstlessen
zo.	26	10.30	Hoogmis	3^e zondag na Driekoningen (2^e kl.)
ma.	27	18.30	H. Mis	H. Johannes Chrysostomus, biss. en kerkl. (3 ^e kl.)
di.	28	18.30	H. Mis	H. Petrus Nolascus, bel. (3 ^e kl.); ged. H. Agnes, maagd en mart.

wo.	29	7.15	H. Mis	H. Franciscus van Sales, biss. en kerkl. (3 ^e kl.)
do.	30	17.30	Lof	
		18.30	H. Mis	H. Martina, maagd en mart. (3 ^e kl.)
vr.	31	7.15	H. Mis	H. Johannes Bosco, bel. (3 ^e kl.)

Februari

za.	1	9.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); ged. H. Ignatius, biss. v. Antiochië en mart.; daarna uitstelling tot 13.00 uur <i>Godsdienstlessen</i>
		10.30	Onderricht	
zo.	2	10.30	Kaarswijding, Processie, Hoogmis	Opdracht van Jezus in de Tempel, Maria Lichtmis (2^e kl.) (geen ged. 4 ^e zondag na Driekoningen); <i>kinderzegen</i>

Activiteiten in Gerwen

Catechismusonderricht: Zaterdag 7 en 14 dec. en 11, 18 en 25 jan. (van 10.30-12.00 uur)

Adventsbezinning: zondag 1 dec.

Napolitaanse Kerststal: te bezichtigen in de Priorij te Gerwen

J.K.I.: bijeenkomst zondag 8 dec.

E.K.-Kerstkamp in Moergestel: 27-29 dec.

Geloofsverdieping volwassenen: zondag 19 jan.

Gebedsinitiatief: na de Hoogmis op de eerste zondag van de maand

- Heren: 1. bekeringen en 2. heiliging van het familieleven

- Dames: 3. roepingen

Kalender Leiden

December

zo.	1	10.30	Hoogmis	1^e zondag v.d. Advent (1^e kl.); kinderzegen
			13.00	1 ^e voordracht
Advents- bezinning			13.45	meditatie in stilte
			14.15	2 ^e voordracht
			15.00	Lof met Rozenhoedje
			16.00	einde
vr.	6	18.00	Lof	Eerste vrijdag v.d. maand, Votiefmis v.h. H. Hart
		19.00	H. Mis	van Jezus (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en v.d. H.
				Nicolaas, biss. en bel.
za.	7	9.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. On-
				bevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); ged.
				v.d. Advent en v.d. H. Ambrosius, biss. en kerkl.;
				daarna uitstelling tot 13.00 uur
		10.20	Onderricht	<i>Godsdienstlessen</i>
zo.	8	10.30	Hoogmis	Onbevleete Ontvangenis v.d. H. Maagd Maria
				(1^e kl.); ged. 2^e zondag v.d. Advent
vr.	13	19.00	H. Mis	H. Lucia, maagd en mart. (3 ^e kl.); ged. v.d. Ad-
				vent
za.	14	9.00	H. Mis	v.d. Advent (3 ^e kl.)
		10.20	Onderricht	<i>Godsdienstlessen</i>
zo.	15	10.30	Hoogmis	3^e zondag v.d. Advent (1^e kl.), <i>Gaudete</i>
vr.	20	19.00	H. Mis	Quatertemperdag in de Advent (2 ^e kl.); <i>vasten</i>
				<i>en onthouding aanbevolen</i>
za.	21	9.00	H. Mis	H. Thomas, apostel (2 ^e kl.); ged. v.d. Quatertem-
				perdag in de Advent
zo.	22	10.30	Hoogmis	4^e zondag v.d. Advent (1^e kl.)
di.	24	9.00	H. Mis	Vigilie van Kerstmis (1 ^e kl.)
		23.00	Kerstwake	
wo.	25	0.00	Nachtmis	Hoogfeest van Kerstmis (1^e kl.);
		9.45	Dageraadsmis	in de Dageraadsmis ged. H. Anastasia, mart.
		10.30	Dagmis	
do.	26	10.30	Hoogmis	Tweede Kerstdag, H. Stefanus, eerste mart.
				(2^e kl.); ged. v.h. octaaf
vr.	27	9.00	H. Mis	H. Johannes, apostel en evangelist (2 ^e kl.); ged.
				v.h. octaaf
za.	28	9.00	H. Mis	HH. Onnozele Kinderen, mart. (2 ^e kl.); ged. v.h.
				octaaf; <i>kinderzegen</i>
zo.	29	10.30	Hoogmis	Zondag onder het octaaf van Kerstmis (2^e kl.)

di. 31 **16.00** H. Mis v.h. octaaf van Kerstmis (2^e kl.); ged. H. Sylvester, paus en bel.; daarna Lof met Te Deum (*volle afluat*)

Januari

wo. 1 10.30 Hoogmis **Octaafdag van Kerstmis, Besnijdenis van de Heer** (1^e kl.); *voor de Mis Veni Creator (volle afluat); verplichte feestdag*

vr. 3 18.00 Lof Eerste vrijdag v.d. maand, Votiefmis v.h. H. Hart
19.00 H. Mis van Jezus (3^e kl.)

za. 4 9.00 H. Mis Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3^e kl.); daarna uitstelling tot 13.00 uur

zo. 5 10.30 Hoogmis **Feest v.d. H. Naam Jezus** (2^e kl.); *kinderzegen; daarna wijding Driekoningenwater*

ma. 6 19.00 gez. H. Mis **Verschijsing van onze Heer, Driekoningen** (1^e kl.); *na de Mis zegening van wierook en krijt*
vr. 10 19.00 H. Mis door de week (4^e kl.);

za. 11 9.00 H. Mis O.L. Vrouw op zaterdag (4^e kl.); ged. H. Hyginus, paus en mart.

10.20 *Onderricht* *Godsdienstlessen*

zo. 12 10.30 Hoogmis **1^e zondag na Driekoningen, Feest v.d. H. Familie** (2^e kl.); *na de Mis toewijding van de gezinnen aan de H. Familie*

vr. 17 ----- geen H. Mis H. Antonius, abt (3^e kl.)

za. 18 ----- geen H. Mis O.L. Vrouw op zaterdag (4^e kl.); ged. H. Prisca, maagd en mart.; *begin van de Internationale Bidweek voor de Eenheid van de Christenen*

zo. 19 10.30 Hoogmis **2^e zondag na Driekoningen** (2^e kl.)

vr. 24 19.00 H. Mis H. Timotheus, biss. en mart. (3^e kl.)

za. 25 9.00 H. Mis Beking van de H. Paulus, apostel (3^e kl.)

10.20 *Onderricht* *Godsdienstlessen*

zo. 26 10.30 Hoogmis **3^e zondag na Driekoningen** (2^e kl.)

vr. 31 19.00 H. Mis H. Johannes Bosco, bel. (3^e kl.)

Februari

za. 1 9.00 H. Mis Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3^e kl.); ged. H. Ignatius, biss. v. Antiochië en mart.; daarna uitstelling tot 13.00 uur

10.20 *Onderricht* *Godsdienstlessen*

zo. 2 10.30 **Kaarswijding, Processie, Hoogmis** **Opdracht van Jezus in de Tempel, Maria Lichtmis (2^e kl.)** (geen ged. 4^e zondag na Driekoningen); *kinderzegen*

Activiteiten in Leiden

Catechismusonderricht: Zaterdag 7 en 14 dec.; 11 en 25 jan. (van 10.20-12.00 uur)

Adventsbezinning: zondag 1 dec.

Jong Katholiek Initiatief: bijeenkomsten zondag 8 dec.

Eucharistische Kruisvaarders: bijeenkomsten zondag 15 dec. en 19 jan.

E.K.-Kerstkamp in Moergestel: 27-29 dec.

Voorlichting kinderen door Pro Vita: zondag 22 dec.

“Echte Liefde Wacht” door Pro Vita voor jongeren: zondag 12 jan.

Geloofsverdieping volwassenen en Militia Immaculatae: nader bericht per e-mail

Gebedsinitiatief: voor roepingen: na de Hoogmis op de derde zondag van de maand

Kalender Utrecht

December

zo.	1	10.30	Hoogmis	1^e zondag v.d. Advent (1^e kl.); <i>kinderzegen</i>
			13.00	1 ^e voordracht
			13.45	meditatie in stilte
			14.15	2 ^e voordracht
			15.00	Lof met Rozenhoedje
			16.00	einde
vr.	6	18.00	Lof	Eerste vrijdag v.d. maand, Votiefmis v.h. H. Hart van Jezus (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en v.d. H. Nicolaas, biss. en bel.
		19.00	H. Mis	
za.	7	9.30	<i>Onderricht</i>	<i>Godsdienstlessen</i>
		11.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent en v.d. H. Ambrosius, biss. en kerkl.; daarna Lof met Rozenhoedje

zo.	8	10.30	Hoogmis	Onbevleete Ontvangen v.d. H. Maagd Maria (1 ^e kl.); ged. 2 ^e zondag v.d. Advent <i>Opname Ridders Militia Immaculatae</i>
vr.	13	19.00	H. Mis	H. Lucia, maagd en mart. (3 ^e kl.); ged. v.d. Advent
za.	14	9.30 11.00	<i>Onderricht</i> H. Mis	<i>Godsdienstlessen</i> v.d. Advent (3 ^e kl.)
zo.	15	10.30	Hoogmis	3^e zondag v.d. Advent (1 ^e kl.), <i>Gaudete</i>
vr.	20	19.00	H. Mis	Quatertempdag in de Advent (2 ^e kl.); <i>vasten en onthouding aanbevolen</i>
za.	21	11.00	H. Mis	H. Thomas, apostel (2 ^e kl.); ged. v.d. Quatertempdag in de Advent
zo.	22	10.30	Hoogmis	4^e zondag v.d. Advent (1 ^e kl.)
di.	24	<u>9.00</u>	H. Mis	Vigilie van Kerstmis (1 ^e kl.)
		23.00	Kerstwake	
wo.	25	0.00	Nachtmis	Hoogfeest van Kerstmis (1 ^e kl.);
		9.45	Dageraadsmis	in de Dageraadsmis ged. H. Anastasia, mart.
		10.30	Dagmis	
do.	26	10.30	Hoogmis	Tweede Kerstdag, H. Stefanus, eerste mart. (2 ^e kl.); ged. v.h. octaaf
vr.	27	-----	geen H. Mis	H. Johannes, apostel en evangelist (2 ^e kl.); ged. v.h. octaaf
za.	28	-----	geen H. Mis	HH. Onnozele Kinderen, mart. (2 ^e kl.); ged. v.h. octaaf
zo.	29	10.30	Hoogmis	Zondag onder het octaaf van Kerstmis (2 ^e kl.)
di.	31	<u>16.00</u>	H. Mis	v.h. octaaf van Kerstmis (2 ^e kl.); ged. H. Sylvester, paus en bel.; daarna Lof met Te Deum (<i>volle aflat</i>)

Januari

wo.	1	10.30	Hoogmis	Octaafdag van Kerstmis, Besnijdenis van de Heer (1 ^e kl.); <i>voor de Mis Veni Creator (volle aflat); verplichte feestdag</i>
vr.	3	18.00	Lof	Eerste vrijdag v.d. maand, Votiefmis v.h. H. Hart van Jezus (3 ^e kl.)
		19.00	H. Mis	
za.	4	11.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevleete Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); daarna Lof met Rozenhoedje
zo.	5	10.30	Hoogmis	Feest v.d. H. Naam Jezus (2 ^e kl.); <i>kinderzegen; daarna wijding Driekoningenwater</i>
ma.	6	19.00	gez. H. Mis	Versijning van onze Heer, Driekoningen (1 ^e kl.); <i>na de Mis zegening van wierook en krijt</i>

vr.	10	19.00	H. Mis	door de week (4 ^e kl.);
za.	11	9.30	<i>Onderricht</i>	<i>Godsdienstlessen</i>
		11.00	H. Mis	O.L. Vrouw op zaterdag (4 ^e kl.); ged. H. Hyginus, paus en mart.
zo.	12	10.30	Hoogmis	1^e zondag na Driekoningen, Feest v.d. H. Familie (2 ^e kl.); <i>na de Mis toewijding van de gezinnen aan de H. Familie</i>
vr.	17	19.00	H. Mis	H. Antonius, abt (3 ^e kl.)
za.	18	9.30	<i>Onderricht</i>	<i>Godsdienstlessen</i>
		11.00	H. Mis	O.L. Vrouw op zaterdag (4 ^e kl.); ged. H. Prisca, maagd en mart.; <i>begin van de Internationale Bidweek voor de Eenheid van de Christenen</i>
zo.	19	10.30	Hoogmis	2^e zondag na Driekoningen (2 ^e kl.)
vr.	24	19.00	H. Mis	H. Timotheus, biss. en mart. (3 ^e kl.)
za.	25	9.30	<i>Onderricht</i>	<i>Godsdienstlessen</i>
		11.00	H. Mis	Bekering van de H. Paulus, apostel (3 ^e kl.)
zo.	26	10.30	Hoogmis	3^e zondag na Driekoningen (2 ^e kl.)
vr.	31	19.00	H. Mis	H. Johannes Bosco, bel. (3 ^e kl.)

Februari

za.	1	9.30	<i>Onderricht</i>	<i>Godsdienstlessen</i>
		11.00	H. Mis	Eerste zaterdag v.d. maand, Votiefmis v.h. Onbevlekt Hart van Maria (22 aug.) (3 ^e kl.); ged. H. Ignatius, biss. v. Antiochië en mart.; daarna Lof met Rozenhoedje
zo.	2	10.30	Kaarswijding, Processie, Hoogmis	Opdracht van Jezus in de Tempel, Maria Lichtmis (2 ^e kl.) (geen ged. 4 ^e zondag na Driekoningen); <i>kinderzegen</i>

Activiteiten in Utrecht

Catechismusonderricht: Zaterdag 7 en 14 dec. en 11, 18 en 25 jan. (van 9.30-10.30 uur)

Bespreking missaal: zondags 13.00 uur

Geloofsleer voor catechumenen: zondags 14.00 uur

Adventsbezinning: zondag 1 dec.

Opname Ridders Militia Immaculatae: zondag 8 dec.

Onze adressen in Nederland

Gerwen

Leiden

Utrecht

Oude St. Clemenskerk

Heuvel 21
5674 RR Nuenen
Telefoon

+31 (0)40 283 45 05

H. Mis zie pagina 61

Kapel O.L.V. van de
Rozenkrans

Sumatrastraat 197
2315 BD Leiden

Telefoon
+31(0)71 782 05 05 of
+31 (0)40 283 45 05

H. Mis zie pagina 65

St. Willibrordkerk

Minrebroederstraat 21
3512 GS Utrecht

Telefoon
+31 (0)40 283 45 05

H. Mis zie pagina 67

Telefoontijden: maandag t/m zaterdag 09.30-12.00 en 14.00-17.30 uur.
In noodgevallen staan wij u vanzelfsprekend ook buiten deze tijden ter beschikking. Bovendien kunt u altijd een bericht op ons antwoordapparaat achterlaten of per e-mail met ons in contact treden.

E-mail adressen van de priesters

Pater C. de Beer: c.debeer@fsspx.email

Pater K. Huysegems: p.huysegems@googlemail.com

Pater M. De Clercq: m.declercq@fsspx.email

**Steun het
Informatie-
blad!**

Bankrekening

Stichting St. Jozef Nuenen
Heuvel 23

5674 RR Nuenen

IBAN: NL11 INGB 0003 9907 90

BIC: INGBNL2A

Kerkrade

(Duitstalig)

Kerk St. Maria ter Engelen
Pannesheiderstraat 71

6462 EB Bleijerheide/Kerkrade
Telefoon +31 (0)45 567 13 97

Op zondag Hoogmis om 9.30 uur

De erediensten worden verzorgd
door de priesters van de
Priorij St. Bonifacius
Bottroper Strasse 295

D-45356 Essen

Telefoon +49 (0) 20 166 49 22

District Benelux

*Brussel (Namen, Quiévrain en
Luxemburg)*

Christus Koning Priorij
Eendrachtstraat 37
1050 Brussel
Telefoon +32 (0)2 550 00 20

St. Jozefkerk
Frère - Orban Square
1040 Brussel
Telefoon +32 (0)474 860 755
H. Mis

- zon- en feestdagen 8.00 uur
10.00 uur
- ma. t/m za. 18.00 uur

Antwerpen

Priorij van het Allerheiligste Sacrament
Hemelstraat 21-23
2018 Antwerpen
Telefoon +32 (0)3 229 01 80
H. Mis

- zon- en feestdagen 7.30 uur
10.00 uur
- ma., di. 7.00 uur
- wo, za. 7.30 uur
- do., vr. 18.30 uur

Gent

Sint-Amanduskapel
Kortrijksesteenweg 139
9000 Gent
Telefoon +32 (0)3 229 01 80
H. Mis

- zon- en feestdagen 10.00 uur

Colofon

Uitgever

Priesterbroederschap St. Pius X

Redactie

Pater C. de Beer
Priorij St. Clemens
Heuvel 23
5674 RR Nuenen
Telefoon +31 (0)40 283 45 05

Kopijsluiting IB 316

Vrijdag 18 januari 2020

Giften ter ondersteuning

Uw giften ter ondersteuning van ons werk zijn zeer welkom: ze vormen de enige financiële steun voor het apostolaat van de Priesterbroederschap St. Pius X in Nederland. Voor uw overschrijving kunt u gebruik maken van

- internetbankieren,
- een automatische machtiging, of
- een eenmalige overschrijving.

U vindt ons ook op internet

- www.stpiusx.nl
- www.stpiusx.be

Biechtgelegenheid

Op zon- en verplichte feestdagen: drie kwartier vóór de H. Mis, eventueel ook na de H. Mis.

Stipendium voor de H. Mis

Het stipendium voor een H. Mis bedraagt: € 17,00.

2 Voorwoord

ZE HEBBEN HEM ONTTROOND

4 Hoofdstuk 28, deel 1: De Godsdienstvrijheid van Vaticanum II

DE LITANIE VAN ONZE-LIEVE-VROUW

16 Spiegel van rechtvaardigheid, bid voor ons.

MILITIA IMMACULATAE

21 M.I. Nieuwsbrief

TERUGBLIKKEN

26 Zomerkampen van de Eucharistische Kruistocht

27 Bedevaart Gorcum - Brielle

29 Bedevaart Derde Orde naar Utrecht

29 Districtsbedevaart Banneux

30 Replica Lijkwade van Turijn in Lutjebroek

30 Bezoek Algemeen Overste aan het district

31 Stille Mars voor het leven in Utrecht

31 Sinterklaas in Gerwen

EUCCHARISTISCHE KRUISTOCHT

33 Uitleg van de intentie – Glorie en bloed. De Tudors en de Martelaren van Engeland en Wales

46 Kerstnacht thuis

50 Puntje

54 Schatkisten

55 De Geschiedenis van de Kerk

VAN DE PRIORIJ

57 Jaarprogramma 2019 / 2020

58 Liturgische Kalender 2020

59 Onze Overledenen

60 Collecten in de maanden oktober en november 2019

60 20 + C + M + B + 20

61 Kalender Gerwen

65 Kalender Leiden

67 Kalender Utrecht

70 Onze adressen in Nederland

71 District Benelux

71 Colofon